

SZAKDOLGOZAT

Lőrincz-Könczöl Anett

2024

MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
KAPOSVÁRI CAMPUS
TANÍTÓ ALAPKÉPZÉSI SZAK

A NYÁRI TÁBOROZÁS LEHETŐSÉGEI
A KÖZNEVELÉSI INTÉZMÉNYEKBEN

Belső konzulens:

Bencéné dr. Fekete Anikó Andrea

egyetemi docens

Belső konzulens intézete:

Neveléstudományi Intézet,

Gyermeknevelési Tanszék

Készítette:

Lőrincz-Könczöl Anett

HJU7WY

KAPOSVÁR
2024

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
1. A gyerektáborok általános jellemzői	7
1.1. A táborozók jellemzői	9
2. A táborozás történelmi áttekintése	11
3. A tábor szervezése	15
3.1. A táborszervezés személyi feltételei	18
3.2. A táborszervezés törvényi háttere	19
3.3. Milyen tábort válasszunk? Napközis vagy ottalvós tábort?	19
4. A táborozás pedagógiai háttere	22
5. A kutatás bemutatása	24
5.1. A módszer bemutatása	24
5.2. Az eredmények elemzés	25
6. Összegzés	36
Irodalomjegyzék	38
Mellékletek	43
Melléklet – Kérdőív	44
Melléklet – Diagramok	48
Melléklet – A nyitott végű kérdésekre adott szöveges válaszok	56
Nyilatkozatok	60
Hallgatói nyilatkozat	61
Konzulensi nyilatkozat	62

BEVEZETÉS

A XXI. század gyermekei már egészen más körülmények között cseperednek fel, mint a korábbi generációk. Az internet és a digitális világ valamilyen szinten minden generáció életének szerves részévé vált.

A mai gyerekek sokkal több időt töltenek online térben, egyedül, magányosan, mint a valódi közösségekben. Ez káros következményekkel jár. Az online világ átformálja személyiségüket, a negatív hatás megjelenik a figyelem fókuszálásában, a koncentrációban, a társas kapcsolatok terén, a kommunikációban és a szókincs fejlődésében is.

A szülők és nevelők feladata, hogy a gyermekek ugyanúgy átélhessék a közösség adta élményeket és lehetőségeket, ahogy mi magunk is részesülhettünk azokban. Saját és gyermekeim által megtapasztaltam, a tábor az egyik legjobb közösségformáló eszköz az iskolai életben, ezért szeretnék ebben a témában kutakodni. Úgy érzem, a táborozás hagyományát őrizni és ápolni kell. A gyermekkor táborozás nélkül elképzelhetetlen, hiszen olyan élményekkel gazdagodik, melyet más környezetben nem tapasztalhat meg.

Felnőttként kerültem közel az iskola világához, mely azonnal magával ragadott. Szívesen vállaltam magamra a táborozással járó feladatokat és buzdítok azóta másokat is erre a tevékenységre. A gyermekek élménybeszámolói és sugárzó arcuk minden évben kárpótolnak a fáradozásért.

Az iskolás korú gyermekek nyári szünidője hosszú. A szülők szabadsága korlátozott, a nyár nagy részében szükség van nagyszülők bevonására és táborok adta lehetőségek igénybevételére. Ezek sokszor súlyos anyagi vonzatai miatt csupán egy, maximum két táborban tudnak részt venni a gyerekek. A legrászorulóbb családok gyermekeinek nagy része viszont sajnos még ma sem jut el a táborokba.

A kínálat hatalmas. Számtalan tábor áll rendelkezésre, melyeket anyagi lehetőségeikhez mérten szívesen választanak a gyermekek és szüleik.

A nyári táborok létjogosultsága számomra megkérdőjelezhetetlen. Felgyorsult és folyamatosan változó világunkban nagyobb szükség van rájuk, mint korábban bármikor.

A pedagógus szakma szempontjából (is) kiemelkedő fontosságúnak vélem a táboroztatást. Fontos volna, hogy ne csak az oktatási folyamat során lássuk és legyünk együtt a gyerekekkel, hanem azon felül, egy egészen másfajta, kötöttségektől, értékeléstől mentes szabadabb, élményekkel tarkított környezetben.

Mindemellett az iskola szerepe és hatásköre is folyamatosan növekszik. Az iskolában eltöltött idő mennyisége jelentős mértékben megnőtt. Az intézmények feladata kibővül az oktatási, nevelési feladatokon túl a szabadidő hasznos eltöltésének biztosításával. Fontosnak tartom, hogy minél több közösséget formáló programban vegyenek részt a gyerekek, ahol valódi barátságokat alakíthatnak ki és életre szóló élményeket élhetnek át (kor)társaikkal.

Szakedolgozatomban megvizsgálom a köznevelési intézmények által szervezett táborozási lehetőségeket, azt szeretném megtudni, hogy a pedagógusok szerint milyen típusú táborokban vesznek részt szívesen a gyerekek, és maguk a pedagógusok milyen táborban vennének részt. Azért tartom fontosnak megtudni ezt, hogy tisztában legyünk azzal, hogy mi iránt van a legnagyobb érdeklődés és e szerint tudjuk igazítani az intézményekben a megvalósítandó táborozási lehetőségeket.

Azért a nyári táboroztatást választottam dolgozatom témájának, mert az a tapasztalatom, hogy az utóbbi években egyre növekszik az igény ezek iránt.

Dolgozatomban a következő témákkal foglalkozom:

- a táborozás múltja és jelenje,
- milyen táborokkal találkozhatunk ma,
- hogy szerveződik egy tábor,
- milyen pedagógiai és pszichológiai háttere van a táboroknak.
- Végeznek-e táboroztatást a pedagógusok?
- Szerveznek-e az iskolák nyári tábort?
- Milyen táborokat választanak szívesen a gyerekek, illetve milyen táborban vennének részt szívesen maguk a pedagógusok?
- A pedagógusoknak milyen javaslataik lennének a jövőbeni táboroztatások tervezése kapcsán, ami hozzájárulhatna ahhoz, hogy minél több gyermek lehessen résztvevője a különleges nyári programoknak.

A célsokaságot a köznevelési intézményekben dolgozó pedagógusok körében vizsgálom. Az iskolák részére e-mailben küldtem el az online kérdőívet (mellékletben/III. melléklet), melyek eredménye alapján igazolom vagy cáfolom kutatási kérdéseimet. A kutatásban főként kvantitatív adatokkal dolgozom.

A kérdőívben zárt és nyitott végű kérdéseket is alkalmazok, így kvalitatív vizsgálatra is sor kerül. A dolgozat mellékletekében szerepeltetem/csatolom a kérdésekre adott szöveges válaszokat.

Az adatok elemzését követően a kapott eredményeket diagrammok segítségével ábrázolom. A feltett kérdésekre kapott válaszokat oszlopdiagram jelöli.

1. A GYEREKTÁBOROK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

A táborozásnak nagyon sokféle meghatározása létezik, ám leginkább a rendszerváltás előtti időszakból.

„A táborozás a megszokott környezettől távol, szabadidős céllal, a természetben való hosszabb idejű (több napos vagy hetes), önként vállalt tartózkodás. A táborozás előre megtervezett, csoportos tevékenység. A tábort, táborozást mindig valamilyen céllal szervezzük” (Németh, 2017: 74).

A legtöbb megfogalmazásban azonos három elem, mégpedig hogy többnapos, otthontól eltérő, illetve a szabadidős program (Nagy, 2018).

Bodor Tamás (2014) olvasatában is hasonló a táborozás fogalma, ő viszont már kifejti, mint nevelési eszköz hatásait a szocializációban és a közösségfejlesztésben. Fontosnak tartja hogy a táboroztatás értékteremtő szabadidős programokat tartalmazzon és a többi szemponttal közösen a tanuló személyiségének fejlődését szolgálja (Bodor, 2014).

Egyetértek azzal a meghatározással, mely szerint a tábor nem az iskola meghosszabbítása, hanem annak kiegészítése és melynek célja a gyerekek szocializációs folyamatának elősegítése (Váczai és Lakatos, é.n.).

A táborozás egyik fontos tényezője a kiszakadás a megszokott környezetből, kilépni a komfortzónából. Felvállalni egy ismeretlen helyszínt, kipróbálni magunkat akár idegen emberek/gyerekek társaságában. Egy másik fontos kritérium, hogy mindig célja van. A fejlesztési cél lehet csupán a társas és szociális kapcsolatok, illetve a közösség építése. A tematikus táboroknál, kalandtáboroknál megjelennek a konkrét célok is.

A csoporthoz való tartozás, a közös programok megélése, az együtt töltött idő életre szóló élményeket nyújtanak a résztvevőknek.

A táborozás az elmúlt évtizedekben jelentősen átalakult. Megjelentek és hangsúlyossá váltak a napközis jellegű táborozási lehetőségek. Ezt a tábortípust nagyobb részben választják a szülők, főként az általános iskola alsóbb évfolyamaiban tanuló gyermekeik számára. Éppen ezért érzem napjainkban közelebbinek az alábbi meghatározást:

„Bármilyen legyen is egy gyermekeknek szóló, felnőttek által szervezett együttlét, attól lesz belőle gyermektábor, hogy a céljai között feltétlenül szerepelnek a következők, melyek megvalósításáért a tábort tudatosan tervezik és valósítják meg a táboroztatók: a közösség építése a gyermek résztvevők között, a gyermekek fejlesztése nemcsak a tábor tematikája,

hanem általános társas készségek mentén, maradandó kellemes élmények szerzése a résztvevőknek” (Mihály és Szathmári, 2010: 17).

A táborokat tipizálhatjuk az alábbiak szerint: a tábor nyílt célja szerint, célcsoport szerint, a résztvevők kapcsolódása szerint, az átváltozás dimenziója szerint, a tábor helye szerint, egyéb fontos pedagógiaileg releváns dimenziók, illetve az egyéb, pedagógiaileg kevésbé releváns dimenziók szerint (Nagy, 2018).

A tábor nyílt célja szerinti besorolás alapján háromféle tábort különböztethetünk meg. Mégpedig a konkrét projektcélokat megvalósító táborokat, ahol a tábor végére produktum születik, vagy elvégzett feladat mutatható fel. A másik típusa a besorolás szerinti kategorizálásnak a tematikus tábor. Ezek napjainkban talán a legnépszerűbbek. Számtalan téma van, mely nagy érdeklődést mutat a gyermekek (és szüleik) körében.

A harmadik típus pedig a szabadidős táborok köre. Ebben a tábortípusban a hangsúly a pihenésen van. Ezek üdülés jellegű táborok, ahol nem tematika köré szerveződnek a programok. A táborok célcsoportjai szerinti besorolásánál négy csoportot különböztet meg Nagy Ádám (2018): a felelős gyermekkorúakat, a serdülőket, a fiatal felnőtteket, valamint a szűkebb célcsoportokat.

Fontos kategorizálása a táboroknak a résztvevők kapcsolódása szerinti megkülönböztetés. E szerint a korábban létrejött csoportok vagy az új közösségek részére szerveződik a tábor. Az új közösségek esetében a csoporttagok a táborozás során találkoznak először egymással.

A tábor ideje szerint beszélhetünk nyári táborozásokról. A táborok nagy része ebben az időszakban valósul meg. Illetve az ettől eltérő időszakban, főként a tanítási szünetek mentén, vagy a tanév eleji közösségszervezéshez kötött táborokról (Heimann, 2006).

A tábor helye szerinti besorolásban megkülönböztetünk álló és mozgó táborokat. A mozgó táborok esetében a szálláshely változik a táborozás időtartama során.

Bodor Tamás (2006) üdülő, munkavégző, szakmai programú táborokra, valamint vegyes típusú táborokra osztja fel a táborozási lehetőségeket. A munkavégző táborok, melyek nagyon népszerűek voltak a 70-es és 80-as években mára már (szinte) teljesen eltűntek (Bodor, 2006). Ahogy a társadalom változik, úgy változnak a táborozási igények és vele együtt a táborozási lehetőségek köre is.

Mindemellett fontosnak tartom kiemelni a szabadidő szerepét, ami alapvetően a pihenésre és regenerálódásra fordított időt jelenti és amely történhet passzív és aktív módon. A szabad idejük nagy részét a fiatalok magányosan, passzívan töltik, abban meghatározó szerepet kapnak a digitális eszközök (Szabó és Bauer, 2009).

Kovács Katalin (2011) kutatásában azt vizsgálta, hogy hogyan alakul a gyermekek szabadidős tevékenysége a lakóhely függvényében. Két falusi és két városi iskola 50-50 negyedik osztályos diákját kérdezte kérdőívben a szabadidő-eltöltési szokásaikról. Megdöbbentő adat, hogy a gyermekek passzív időtöltése dominál a vélemények szerint. A mozgásos tevékenységgel töltött idő tekintetében a városban élő diákok csupán elenyésző százaléka tölt napi két óránál többet a szabadban, viszont napi több órát számítógépezik (Kovács, 2011).

1.1. A táborozók jellemzői

A táboroztatás során figyelembe kell venni a résztvevők életkori sajátosságait. Az általános iskola alsóbb évfolyamaiba járó diákok kisiskolás korú, 6-10 éves gyermekek. A kisiskolás korra tehető a testi és idegrendszeri változások sora. A gyermekekben nő a tudásvágy és a kíváncsiság (József, 2011).

Számukra több fizikai aktivitást igénylő mozgásos programmal készülhetünk, hogy nagy mozgásigényüket kielégítsük. Hosszabb ideig tartó megterhelést viszont a kisiskolás még nem tud elviselni. A korosztály kedveli a játékos vetélkedőket és szívesen vesz részt alkotó tevékenységekben, kézműves foglalkozásokon.

A másik korosztály, aki érintett a táborozásban, ők a kamaszok. A kamaszkor felosztható az alábbi besorolás szerint 10-14 évesekre, illetve a 14-18 évesekre.

A kamaszkor a változások időszaka, mely egyéni ütemben megy végbe a fiataloknál. Fejlődnek testileg, biológiailag. Megkezdődik a nemi érés. A fiúk és lányok közelítenek egymáshoz társas kapcsolataik terén. A felnőttek irányába lázadás mutatkozik, fontossá és meghatározóvá válik a kortársak véleménye. Tanulmányaik terén megfelelési kényszer jellemző, megjelenik a kudarc.

A kamaszok már fogékonyabbak az új dolgokra, szívesen kötnek barátságokat. A serdülő a gyermekkori és a felnőttkori határán van, fő feladata az identitás keresése.

A táborok során lehetőséget kell adni a korosztály számára arra, hogy a szabadidős programokon a saját maguk által választott (kor)társaikkal vegyenek részt.

A vegyes korcsoportú táboroknak előnye és hátránya is lehet. Előnye az, hogy mindenképpen életszerű. A családokban, az iskolákban is több korcsoport van jelen egyszerre. A különböző életkorú táborozók esetében fokozottan megjelenik az alkalmazkodás, a segítségnyújtás és egymásra való odafigyelés és akár a felelősségvállalás. Az idősebb korosztály viszont negatív példát is mutathat a kisebbek számára.

A programok tervezésénél viszont okvetlenül differenciálni kell, hiszen egész más az érdeklődési köre egy 7 éves és egy 14 éves gyermeknek.

2. A TÁBOROZÁS TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉSE

Ha a táborozás múltjára tekintünk vissza, akár a Bibliáig is visszanyúlhatunk. A Tábor hegye már a Szentírásban is szereplő helyszín, ahol Jézus egyik tanítványa, Péter azt mondta: „Uram, jó nekünk itt lennünk. Ha akarod, készítek itt három sátrat: egyet neked, egyet Mózesnek és egyet Illésnek” (Szentírás).

Milyen érdekes, hogy a táborozás több tényezőjével találkozhatunk már e több ezer éves szent könyvben is. Úgy, mint maga a hegy, mint helyszín, a sátor, a „jó nekünk itt” kijelentés, a közösségi lét, hogy együtt vannak ott.

A nyári táborok története a XIX. századi Egyesült Államokra nyúlik vissza. Az iparosodás és az urbanizáció hatására jöttek létre és a városi lét negatív hatásait igyekeztek orvosolni.

Kezdetben csak a leggazdagabbak engedhették meg maguknak a táborozást. A szegényebb családok gyermekeinek nem volt lehetősége nyaralásra, segíteniük kellett szüleiknek a gyárakban és a földeken.

Magyarországon 1913-ban szerveződtek az első táborok.

1946-ban indult a magyar úttörőmozgalom, melynek egyik közvetlen előzménye a Szovjetunió alapítása, valamint a Gyermekbarát Munkások Egyesületének 1917-es létrejötte. Az úttörőmozgalom célja a fiatalokat a párt iránti szeretetre, illetve a közösség fontosságára nevelése. Az általános iskola alsóbb tagozatosai voltak a kisdobosok, a felsősök az úttörőőrs vagy raj tagjai, a középiskolások pedig az ifivezetők. A hierarchia csúcsán a raj vagy úttörővezetők álltak, akik a párt iránt elkötelezett felnőttek közül kerülhettek ki.

1948-ban egyesítették a Magyar Úttörők Szövetségét a cserkészmozgalommal. Az egyesülést elutasító cserkészcsapatokat megszüntették. 1948 szeptemberétől úttörőcsapatot kellett alapítani minden általános iskolában. A gyermekek túlnyomó része tagja volt ennek a szervezetnek. Az úttörőmozgalmat a kommunista ideológia terjesztésére használták fel.

Míg az 1950-es években Amerikában már modern nyári táborok szerveződtek, nálunk csak néhány központi tábor volt. Ilyen volt Csillebérc. Ekkor még a táborok helyszínéül katonai sátrak szolgáltak.

A Zánkai Úttörővárost 1975-ben adták át (Kende, 2023).

Ez volt a leghíresebb. A 30 holdnyi területű üdülőváros ifjúsági centrummá vált, ami saját vasútállomással és buszpályaudvarral is rendelkezett. A reggelek hangos harsonaszóval

indultak, melyet reggeli torna követett. A gyerekek vörös nyakkendőt viseltek. Legfőbb szempont, hogy hízzon a gyerek a táborban. Esténként a tábortűz mellett mozgalmi dalokat énekeltek a szalonnasütés közben.

A táborozás fénykorát kétségen kívül a gyermekszervezetek aktívan működő éveiben, a 20. század második felében élte.

Fontosnak tartom kitérni a cserkészetre, hiszen a hazai cserkészetnek kimagasló szerepe volt a felnövekvő nemzedék természetszeretetének megalapozásában. A cserkészet a fiúk számára volt elérhető az első időszakban. 10-12 éves korukban jelentkeztek cserkésznek, fogadalmat tettek és 15-16 éves korukig maradtak aktív tagjai a Magyar Cserkészszövetségnek. 8-11 éves korukban kiscserkészként, 18-24 éves korukban öreg cserkészként tevékenykedtek. A cserkészet legfőbb célja a jellemnevelés volt, tevékenysége középpontjában a táborozás állt. Tevékenységük hatására növekedésnek indult a hazai idegenforgalom (P. Miklós, 2003).

A Magyar Cserkészszövetségben, amely a Cserkészmozgalom Világszervezetének (WOSM) kizárólagos magyarországi tagszervezete, 2022-ben több mint 14.000 aktív cserkész tevékenykedett.

A cserkészet a világ legnagyobb gyermek- és ifjúsági mozgalma. Egy önkéntes, vallásos, politikától független ifjúsági mozgalom, amely nyitott mindenki számára nemtől, származástól, társadalmi, vagyoni és vallási meggyőződéstől függetlenül.

A spanyolországi Seville-ben megrendezett 11. Nemzetközi Oktatási, Kutatási és Innovációs Konferencián egy tanulmány a 21. századi fiatalok nevelésében alkalmazott cserkészet hagyományait és módszereit vizsgálta. A szerző a kutatásban előtérbe helyezi a hagyományos nevelési módszereket, a hagyományt, ami a civilizációs problémák enyhítését szolgálhatják a fiatalok körében (Roguska, 2018).

2012 óta a Kulturális és Innovációs Minisztériumhoz tartozó Erzsébet-tábor program, melyet az egyházi háttérű Erzsébet a Kárpát-medencei Gyermekéért Alapítvány valósít meg közfeladatként, lett Magyarország legnagyobb táboroztatási programja.

A kezdetektől több mint 1 millióan vettek részt a különféle Erzsébet-táborokban.

Az Erzsébet-táborok köre folyamatosan bővült az évek során, közöttük ottalvós (nyári élménytáborok és tavaszi, valamint őszi osztálykirándulások), napközis-, családi-, erdélyi-, gyógyító- és diabétesz táborok is szerveződnek hátrányos helyzetű, gyermekvédelem alatt élő, fogyatékkal, betegséggel küzdő, sajátos nevelési igényű gyermekek is vannak.

A táborok szakmai tartalom szerint öt alappillérre épül:

- magyarság és honismeret;
- sport, egészséges életmódra törekvés;
- tudomány (ismeretterjesztés, környezettudatosság fejlesztése),
- kultúra;
- keresztény értékek.

Az ottalvós táborok jellemzően az alapítvány tulajdonában lévő zánkai, fonyódligeti és erdélyi táborhelyeken valósulnak meg. Ezen táborhelyeken egy időben több ezren vakációzhatnak nyaranta, emellett a zánkai tábor tavasszal és ősszel háromnapos osztálykirándulásoknak is helyet ad.

A zánkai és a fonyódligeti Erzsébet-táborok állami támogatással 2021-ben újjáépültek, így már modern, 21. századi körülmények között kapcsolódhatnak ki a táborozók. A magyarországi táborhelyek mellett az Erdélyi Erzsébet-tábor is megújult.

Az ottalvós táborok mellett sok ezer diák nyári, kirándulásokkal bővített tábori programjai és étkezése közvetlenül a lakóhelyen, a napközis Erzsébet-táborok által valósul meg (www.erszebettaborok.hu).

Pedagógusnak, gyermekeknek kitűnő és aktuális táborozási lehetőség, a 2017-ben, az aktív Magyarorszáért felelős államtitkárság által útjára indított Vándortábor Program (www.oee.hu).

Négy különböző típusú táborot hirdetnek: vízi-, erdei-, bringás-, zárandok tábor, melyek sikerüket legfőképp annak köszönheti, hogy az adott terület szervezetei felelnek a megvalósításukért.

A Magyar Kajak-Kenu Szövetség a vízi tábor, az Országos Erdészeti Egyesület az erdei vándortábor, a Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetség a kerékpáros tábor, a Magyarországi Szerzeteselőljárók Konferenciáinak Irodája a zárandoktáborokat szervezi és bonyolítja le.

A négyféle tábor során már összesen 40 különböző útvonalat tartalmaz (www.vandortabor.hu), a kedvezményes és aktív kikapcsolódási lehetőséget biztosító, egyhetes turnusok mindössze 46.000 Ft-ba kerülnek egy fő számára, a táborhelyekre való eljutásban is nagyban segítenek a MÁV, a GYESEV és a Volán kedvezményei a gyerekek számára.

A tábor keretei belül szolgáltatják az eszközöket (jó minőségű hajók, kerékpárok, felszerelések), a kiépített útvonalakon zajló túrák képzett túravezetők segítségével valósulnak

meg, emellett biztosítják a megfelelő színvonalú szálláshelyeket, a napi háromszori étkezést, egyes útvonalakon a csomagok napközbeni szállításáról is gondoskodnak.

A táborok tervezénél legfontosabb szempont a biztonságos vándortáborozás megteremtése volt. A táborszervezők megfelelő hozzáértése, a körzeti orvosi ügyelet biztosítása mind-mind azt eredményezik, hogy 2017-től 2023-ig már 69.000 gyerek vett részt a vándortáborokban.

A pedagógusok is jobban érzik megbecsültségüket, hiszen a képzett táborvezetők bruttó 130.000 Ft díjazásban részesülnek az egy hetes turnus alatt.

Érdekes látni, hogy honnan indult és hova jutott a táboroztatás a száz év távlatában. Van, ami nagyon sokat változott és van, ami szinte semmit sem. Számtalan pedagógust, illetve civil foglalkozású személyt állíthatnánk példaként, akikről érdemes volna itt megemlékezni. És akik nélkül ma nem beszélhetnénk táborozásról.

Ilyen például Janusz Korczak, a lengyel származású orvos, aki életét az árva gyerekek nevelésére szentelte. Lelkes, fiatal nevelőként nyári üdülőtáborokban dolgozott, ahol megfigyelte és igyekezett megismerni a rá bízott gyermekeket. Saját tapasztalatait összegyűjtve 1982-ben kidolgozta a táborok működési programját, melyet Nyári kolóniák szegény gyermekek számára címen adtak ki (Makkai, 2018).

Janusz Korczak a gyermekjogok modern kori rendszerének megalkotója. Ő pontosította először a gyermek, a gyermekkor fogalmát. A gyermeket, mint mindenek fellett álló lény értelmezte (Kusztal-Turezyk, 2019). Pedagógiájában fontosnak tartotta a természettel való kapcsolatot. Úgy vélte a gyermekek testi-lelki egészségére pozitív hatással van a természet ereje. A szegénységben élő gyermekek vidéki időtöltése kapcsán megtapasztalta annak gyógyító erejét (Shner, 2018).

Példaként állhat előttünk Bőjte Csaba, ferences szerzetes az erdélyi nehéz sorsú gyermekek felkarolója, akinek első meghatározó táboroztatási élményét követően azt mondta az egyik résztvevő kislány: „csináljunk egy egyéves tábort...”

Megható és a gondviselés, a feltétlen szeretet megnyilvánulása a „Nem az én bűnöm, mégis az én büntetésem” mottóval indult tábor Balassagyarmaton (2019), amelyben a fogvatartottak gyerekei és Bőjte Csaba árvái vettek részt. A táboroztatás célja az volt, hogy felhívja a figyelmet a büntetésüket töltő elítéltek otthon maradt gyermekeire, egyúttal nekik olyan értékeket adjon, amelyek számukra kapaszkodót adhatnak a mindennapi életben (Szent Ferenc Alapítvány).

Közös bennük és a ma dolgozó/tevékenykedő pedagógusban a gyermekek iránti szeretet és tenni akarás.

3. A TÁBOR SZERVEZÉSE

A táborszervezés nem könnyű feladat. Komplex tevékenység, állandó tanulási folyamat eredménye, mely számtalan feladatot jelent, elméleti és gyakorlati tapasztalatot igényel. Így vélekedik erről Bányai Sándor: „A táborozás, táborszervezés, a táborok levezetése, lebonyolítása –a tervezéssel együtt – a pedagógusi szakma egyik legmagasabb szintű szervezői tevékenysége. Egy rendezvényekkel foglalkozó pedagógusnak alighanem ez jelenti a legnagyobb kihívást, hiszen időbeli hosszúságánál és a gyerekekkel töltött idő intenzitásánál fogva is más, nehezebb, sokrétűbb és több feladatot ró ránk” (Bányai, 2003).

A táborszervezés folyamata hosszabb időt ölel fel, az előkészületektől a tábor zárásáig hónapok telnek el.

Bányai Sándor a tábor szervezési feladatait az alábbi részekre/négy részre osztja fel. Mégpedig tervezési, szervezési, a tevékenységek a lebonyolítás során és a lebonyolítás utáni periódusokra. Ezeket a feladatokat az 1. számú táblázat szemlélteti.

A táborszervezés előkészítő szakaszában először a tábor célját, típusát kell meghatároznunk.

A tervezési szakaszban kell megvizsgálni a szükséges személyi feltételeket és ezzel egy időben ki kell alakítanunk a felelősségi köröket is. A tervezési szakaszban át kell gondolni, hány fő pedagógusra/kísérővel kell számolnunk. Ez természetesen függ a táborban résztvevő gyermekek számától. Tíz fő gyermekenként egy pedagógus kísérővel célszerű terveznünk.

A felelősségi körök kiosztásánál a feladatok, melyek elvégzésére ki kell jelölnünk egy-egy személyt az alábbiak: a technikai tervezés és lebonyolítás felelőse lesz az, aki előzetesen bejárja a táborhelyszínt, összeállítja a közös felszerelések listáját, valamint a táborátvételt és átadást elvégzi. A pénzügyi felelős feladata a pénzügyi tervezés és lebonyolítás, ami magában foglalja a költségvetés elkészítését, a részvételi díjak beszedését, valamint a pénzkezelést és elszámolások elvégzését is.

Szükséges a szakmai program összeállítására és vezetésére kijelölni egy felelőst, valamint megbízni a szabadidős programok felelősét, aki a programok tervezésével, szervezésével, előkészítésével, a kelléklista összeállítására megbízott egyén. Fontos feladat az étkezéssel kapcsolatos feladatok ellátása is. A felelősnek navigálnia kell az ételek (reggeli, ebéd, vacsora) elkészítését, összeállítania a bevásárló listát és intézni a beszerzéseket. Ki kell jelölni egy a higiéniai és balesetvédelemmel kapcsolatos feladatfelelőst is. Egy szervező pedagógusnak kell foglalkoznia a külső kapcsolattartással, a szülői értekezletek előkészítésével, telefonos,

személyes és írásbeli megkeresések intézésével, kapcsolattartással, köszönőlevelek megírásával.

Szükség esetén egy sofőrt is kell választani, aki a gépkocsi vezetésével bízunk meg és a csomagok szálláshelyre történő szállítása a feladata.

Figyelembe kell venni azt a felelősségi körök felosztásánál, hogy olyan személy vállalja a feladatot, akinek tapasztalata, gyakorlata van az adott területen.

A tervezési szakasz fontos eleme a pénzügyi tervezés. Ebben a szakaszban minden bevételt és kiadást számba kell vennünk. A költségek közt szerepelnek az utazás, a szállás, az étkezés, a programok költségei (belépőjegyek), az egyéb beszerzések (például egészségügyi láda). A költségvetés tervezésénél 10% tartalék képzéssel is jó ha kalkulálunk, a nem várt költségek fedezésére.

Már a tervezési szakaszban össze kell állítanunk a tábor programját és napirendjét.

A szervezési szakaszban fel kell venni a kapcsolatot a külső és belső (iskolai) partnerekkel esetleges támogatások igénylése céljából. Valamint be kell járni a táborhelyszínt, megtekinteni a szállásul szolgáló épületeket és feltérképezni a környéket, számba venni a természeti adottságokat. Figyelembe kell venni, hogy mire mennyi időnk van, hol van vásárlási lehetőség. Meg kell nézni azt is, hogy hol tudunk technikai szünetet és pihenőt tartani.

Ebben a fázisban zajlik a gyerekek és szülők tájékoztatása a táborozási lehetőségről. Az iskola tanulóit és azok szüleit értesíteni tudjuk az elektronikus naplón keresztül. Az előzetes igényfelméréseket már hónapokkal a táborozás előtt ki kell küldeni.

A szakasz utolsó feladata az utazás megszervezése. Le kell szervezni a kiválasztott közlekedési módon történő utazást a táborozás teljes időtartamára vonatkozóan, a csoportos utazási szándékot be kell jelenteni. Szükséges meghatározni induláskor a gyülekező pontos időpontját és a hazafele utat is ugyanúgy előre le kell szervezni.

A táborszervezésnek speciális feladatai is vannak a tevékenység lebonyolítása során és után. A gyülekezésnél meg kell győződni arról, hogy minden táborozó megérkezett-e. A tábori napok során több alkalommal ellenőrizni kell a létszámot. A táborokban mindenek felett álló alapkövetelmény a résztvevő gyerekek biztonsága és a balesetek megelőzése.

Már a tábor első napján le kell fektetni a szabályokat, meghatározni és közzé tenni a házirendet.

A tábor teljes időtartama alatt figyelni kell a napirend megtartására.

Különös figyelmet igényelnek a speciális étkezésű igényű tanulók, és a rendszeresen gyógyszert szedő diákok. A táborozás teljes időtartama alatt gondoskodni kell a nap bármely időszakában igénybe vehető orvosi ellátásról, melyet rend szerint a településen lévő helyi orvos vagy egészségügyi ügyeleti rendszer/kórház látja el (Tóth, 2015).

A táborozás nem ér véget a tábor utolsó napján. A tábor értékelése éppoly fontos feladat, mint az első lépések bármelyike.

Célszerű nagyobb hangsúlyt fektetni a visszajelzések fogadására, ami akár elégedettségi kérdőívben is megvalósulhat, itt a táborozó gyermek és a szülő is megkérdezhető. A tanulságok levonása a következő évi táborok bonyolításánál segítséget nyújthat a táborszervezők számára. A [kinderlager.ch](http://www.kinderlager.ch) svájci weboldalon az aktuális évi táborok fontos eseményeit, összefoglaló programját gazdag képi anyaggal fűszerezve egy-egy tábori újság formájában osztják meg a táborozás iránt érdeklődők számára. Az újság marketing szempontból is nagyon jó választás, hiszen a táborban résztvevők élménybeszámolóin túl, bárki számára elérhető (www.kinderlager.ch).

Meg kell jegyezni, hogy különbözőségek vannak a tábortípusok szervezése között. Gondolok a napközis jellegű és ottalvós táborok közti különbségekre. Az előbbi tábortípusnál kimarad a táborhely kijelölésén túl a tábori szállás kiválasztásával és ahhoz kapcsolódó feladatok elvégzésével összefüggő munkavégzés.

Látható, hogy a táborszervezés bonyolult feladat. Nagyon sokféle aspektusból kell megvizsgálnunk számtalan területet a tábor és táborozók szükségleteit figyelembe véve és a gyermekek érdekeit előtérbe helyezve.

1. táblázat: A táborszervezés lépései

(Forrás: saját munka)

Előkészítő szakasz	<ul style="list-style-type: none">• A tábor céljának, típusának meghatározása• A táborhely kialakítása, megismerése és a helyi feltételek számbavétele
Tervezési szakasz	<ul style="list-style-type: none">• Költségtervezés• Igényfelmérés• Személyi feltételek• Szerződések, megrendelések• Programterv elkészítése• A táborlakók előzetes informálása• Utaztatás
Szervezési szakasz: Lebonyolítása során	<ul style="list-style-type: none">• Általános napirend• Napi program• Szabadidős programok• Szakmai programok• Kapcsolat a táborlakókkal• Munkamegosztás a táborvezetőségben• Értékelés a táborban• Táborzárás• Jutalmazás
Lebonyolítás után	<ul style="list-style-type: none">• Értékelés• Hazautazás• Visszajelzések

3.1. A táborszervezés személyi feltételei

Ki szervezhet tábort? Hazánkban ma bármely felnőtt korú egyén jogosult tábor szervezésére. Nem kell hozzá pedagógusi végzettség sem. Sajnos a minőségbiztosítási rendszer nem megoldott e területen.

A táborválasztásnál az egyik fő szempont az, hogy megbízható, gyakorlattal rendelkező, megfelelően képzett szakemberekre bízuk gyermekeinket a szünidőben.

Nagyon sok táborozási lehetőséggel találkozhatunk, ahol jobbnál jobb programokat ígérnek, de kérdés, hogy ki az, aki a gyerekekkel nap, mint nap foglalkozik.

Az iskolákban szervezett táborok abszolút előnye, hogy biztos hogy a gyermek által ismert, szakképzett pedagógusokkal élheti át gyermekünk a táborozás adta örömeit.

Arra is szeretnék kitérni dolgozatomban, hogy kinek a feladata az iskolákban a táborok szervezése. Ez a feladat nincs munkakörhöz rendelve. A korábbi, 2000-es években még foglalkoztattak az iskolák szabadidő-szervezőt, aki általában pedagógus végzettséggel rendelkezett, de nem feltétlenül volt a pedagógus végzettség kritérium.

A korábban szabadidő-szervezőt foglalkoztató intézmények nagy hasznára voltak az iskolák számára. Számos iskolai rendezvényt, versenyt, sportnapot szerveztek, segítették a diákönkormányzatok tevékenységét/munkáját. Feladatuk a pedagógiai programhoz kapcsolódó tanórán kívüli foglalkozások és a pedagógiai programhoz nem kötődő szabadidős tevékenységek szervezése volt (Boda-Herpainé, 2015).

A szabadidő-szervező lehetne ma is az a személy, aki gondos és igazi vezetőjévé válhatna egy-egy nyári tábornak. Ő volna az, akivel a tanulók szinte csak pozitív pedagógiai környezetben találkoznak.

3.2. A táborszervezés törvényi háttere

A tanulók táboroztatása bejelentés köteles tevékenység.

A tanuló ifjúság üdülésének és táborozásának egészségügyi feltételeiről a 12/1991. (V. 18.) NM rendelet határoz (net.jogtar.hu). Ebben meghatározzák azt, hogy a táborozást szervezőknek a tervezett tábor megnyitása előtt legalább hat héttel értesíteni kell a tábor helye szerint illetékes fővárosi és vármegyei kormányhivatalok népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatalát. A leadott dokumentumban szerepelnie kell a táborozás helyének és időpontjának, valamint a táborozásban résztvevők számának.

A 173/2003. (X. 28.) kormányrendelet a nem üzleti célú közösségi, szabadidős szálláshelyek típusait, minősítési követelményeit és üzemeltetési feltételeit határozza meg (net.jogtar.hu).

3.3. Milyen tábort válasszunk? Napközis vagy ottalvós tábort?

A XX. század a gyermekek évszázada volt. De van-e valódi gyermekkora egy mai gyermeknek? Mennyi idő jut a gyermekre otthon a családokban? A szülők lehetőségeikhez mérten, sokszor azon felül is megadnak mindent gyermekeinknek, elhalmozzák őket sokszor felesleges tárgyakkal és digitális eszközökkel. De megélik-e a gyermekkori örömét, szabad játékát olyan mértékben, mint azt mi megtehattük egy olyan lemúlt világban, ahol sokkal kevésbé irányult

ránk a figyelem. Mit tehetünk azért, hogy gyermekeink iskolás éveik alatt minél több élményt és örök emléket gyűjtsenek (Révész, 2017)?

A gyermek a szülő számára a legfértettebb kincs, aki elérvén óvoda, illetve iskolaérettségét bekerül a következő szocializációs színtérbe, az óvodai, illetve iskolai intézményekbe. A gyermek a nevelők és pedagógusok számára is valódi kincs, akiket legjobb tudásuk szerint formálnak, oktatnak és nevelnek a társadalom hasznos tagjaivá.

Több szempontból fontos eldöntenünk azt, hogy gyermekeinknek milyen tábort válasszunk.

A napközis jellegű táborok azok, amelyek egész vagy félnapos elfoglaltságot kínálnak a résztvevő gyerekek részére, illetve az ettől nagymértékben eltérő tábortípus az ottalvós táborok köre. A napközis táborokba minden nap bejárnak a gyerekek, míg az ottalvós táborokba elutaznak a résztvevők, hiszen a lakóhelyüktől eltérő településre szerveződik a tábor, ami bentlakásos.

A napközis jellegű táborok a fiatalabb, leginkább alsó tagozatos gyermekek választása. Ebben a korban még szükségük van a gyerekeknek az otthon biztonságára, a mindennapi bevett szokások rutinjára. A gyermekkor e szakaszában a kötődés meghatározó. A szülők, nevelők, kis barátok közelsége csökkenti a szorongást.

Olyan szabadidős tevékenységek várják ezekben a tábortípusokban a gyerekeket, melyek boldogsággal töltik el őket. Ez lesz az a hely, ahol a gyermek megéli a közösség adta felhőtlen örömeit. A napközis táborokban átélt élmények nyomán évről évre kibontakozik bennük a táborozás utáni vágy.

Az ottalvós táborok az általános iskola felső tagozatos tanulói és attól idősebbek gyermekek választási opciója. A serdülőkorban a gyermekeknek már igényük és szükségük is van az elszakadásra, az önállóság megélésére. Már nem olyan a kötődés, mint fiatalabb társaiknál. Megérték arra, hogy szabadon, szülők nélkül is eltöltsenek egy kis időt. A kaland izgalmal tölti el őket. A kortársak szerepe meghatározó ebben az életszakaszban. A gyermek a vele azonos korú társaival tölti szívesen ideje nagy részét, úgy érzi, hogy ők azok, akik valóban megértik őt.

König-Görögh Dóra, Bárdi Árpád és Gyimóthy Gergely (2022) kutatása a szülők által kedvelt táborokról szól és a választás háttérében meghúzódó okokat veszi számba. A vizsgálatban tíz Budapesten élő olyan szülő vett részt, akiknek legalább egy kisiskolás korú (6-10 éves) gyermeke volt. A kutatásban szubjektív mintavételi eljárást, fókuszcsoporthozos interjút alkalmaztak. Az interjút a koronavírus okozta veszélyhelyzet miatt online valósították meg. Az

interjú típusa strukturált. Az interjú első része demográfiai kérdéseket tartalmazott: nem, életkor, iskolai végzettség, lakóhely, foglalkozás, valamint a családban élő gyermekek életkora. A következő részben a táborozás gyakoriságára, majd az előnyben részesített táborfajtákra kérdeztek ár. A megkérdezettek 100%-a küldte már gyermekét nyári táborba, a kutatásban részt vevők szintén 100%-a választotta a napközis tábort gyermekének. Mivel 6-10 éves korú gyermekekről volt szó, ez érthető is. A szülők egyöntetű véleménye mutatkozott meg abban, mely szerint a sporttáborokat részesítik elsősorban előnyben. Utolsó kérdésként a tábor választás szempontjaira kérdeztek rá. A szülők elmondása szerint több szempontot is figyelembe vesznek a tábor kiválasztásánál. Ilyen szempont a tábor témája, de fontos tényező az ár is, illetve döntő szempont lehet a pedagógus személyisége, amennyiben ismerik őt.

Meggyőződésem, hogy a gyermekeket ma éppúgy fel kell karolni, ahogy a XIX. század közepén tették és segítették a szegény sorsú gyermekeket az egyházak és egyéb civil szervezetek.

Az iskolák által szervezett táborok nem üzleti vállalkozások, minden esetben a pedagógiai jellegű tevékenységen van a hangsúly. Az intézmények a tábori programokat a tanulók érdeklődési köréhez igazítják, és úgy alakítják, hogy az a szabadidő hasznos és kulturált eltöltését eredményezze.

4. A TÁBOROZÁS PEDAGÓGIAI HÁTTERE

A táborozás jó/kiváló lehetőség a szocializációs folyamatok erősítésére. A diákok az együtt töltött idő alatt egymástól tanulnak, elsajátítják a közösségre jellemző normákat és értékeket. Mandák Csaba (2018) tanulmányában Howard Gardner amerikai professzor többszörös intelligencia elmélete alapján vizsgálja az egyes területeket és e szerint határozza meg a gyermekek érdeklődését és erősségeit (Mandák, 2018).

A tábori környezetben a csapatmunka és a közös játék során az egyes intelligencia területekhez tartozó tevékenységi formák nagyon jól kombinálhatók.

Gardner az intelligenciát nyolc területre osztja fel, melyek az alábbiak: nyelvi, logikai, vizuális, testi, zenei, interperszonális és intraperszonális, valamint tudományos intelligenciára (Bowker, 2021).

A táborozás során teljesen más helyzetben találja magát a gyermek az iskolai szabályrendszerhez képest. Az iskolai szabályokat, követelményeket sokszor nyűgként élik meg a gyerekek és nagy erőfeszítést is igényel tőlük.

A táborok is szabályok szerint működnek, de a tábor élete gyakorlatiasabb, a gyermekléthez közelebb álló kihívások elé állítják a tanulókat.

Többéves tapasztalatom alapján mondhatom, hogy sok gyerek teljesen más arcát mutatja egy nyári tábor alatt, mint az iskolában. Elfogadja a szabályokat, magatartása fegyelmezettebb lesz, aktívvá válik a programokban, kiváló ötletekkel áll elő, kreatívabbá válik az iskolai keretek között megismert egyénhez képest. Főként a több napos, „ottalvós” táborokban figyeltem meg a pozitív jellembeli változásokat.

A táborok a közösség építéséhez, erősítéséhez is nagyban hozzájárulnak az általános iskolai években. A nyolcadik osztályok búcsúzásukkor szinte mindig fő helyen említik meg a táborokat, osztálykirándulásokat, versenyeket. Nem véletlenül. Ilyenkor erősebb az összetartozás érzése, erősebb lesz az egymásra való odafigyelés, a segítségnyújtás mások számára. Azaz szomjaznak a gyerekek is a jó közösséghez való tartozást, mint minden ember. Kézzel fogható, szemmel látható, hogy a személyiségformálás kitűnő terepe a nyári tábor. Sok esetben ez az első alkalom (pl. vándortábor esetén), hogy naponta kell saját felszerelését összekészíteni, ágyat bevetni, strandra készülődni stb., azaz nagyban elősegíti a tábori lét a gyerekek önállóságát. Mivel önállóan kell többször döntést hozniuk – nincs, aki állandóan megtegye helyettük – , így önismeretük is bővül, szocializációs szintjük emelkedik.

Hogy a tábor tartalmas és emlékezetes legyen, folyamatosan a gyerekek számára megoldható, de kihívást jelentő feladatokat, helyzeteket lehet és szükséges teremteni. A különböző egyéni és csoportos próbatételek, megmérettetések nemcsak személyiségüket fejlesztik, hanem a közösséget is összekovácsolja és ilyenkor érezni, hogy esténként lefeküdni és a táborból hazamenni sem akarnak a tanulók.

Több alkalommal vettem részt segítő pedagógusként kerékpáros, többnapos táborban és tapasztaltam, hogy a nyári idő, a vízpart, a kellemes környezet megnöveli a gyerekek mozgás iránti igényét. A sok szabadban, friss levegőn eltöltött idő hasznos energiákat generál, a sporttevékenység fegyelmet, figyelmet követel, így fegyelmezésre nincs is szükség a tábor ideje alatt.

5. A KUTATÁS BEMUTATÁSA

Kutatásom célja, hogy adatokat/információt gyűjtssek a köznevelési intézményekben zajló, pedagógusok által szervezett nyári táborokról, a táborozási szokásokról. Kutatásom során a táborozási folyamatot vizsgálom, kutatási kérdéseimet e köré építettem fel.

A 19 kérdésből álló kérdőívemben arra kerestem a választ:

- Az iskolák szerveznek-e tábort a nyári szünidőben?
- A pedagógusoknak van-e tapasztalata a táboroztatás terén?
- Ők hogy látják, milyen típusú táborokban vesznek részt szívesen a diákok?
- Ők maguk milyen tábort szerveznének szívesen?

Az volt a feltételezésem, hogy egyre több iskola tartja nyitva kapuit a nyári szünidő egy részében. A pedagógusok még ma is sokan és lelkesen vállalnak táboroztatást az iskolákban, a diákok hasznos szabadidő eltöltésének céljából.

Kíváncsi voltam, hogy a pedagógusok tapasztalataik alapján milyen javaslataik lennének, hogy minél több gyermek tudjon részt venni a nyári táborokban. Kérdőívemet több kaposvári és Kaposvár környéki, főként Somogy megyei intézménybe küldtem el, de érkezett kitöltés fővárosi oktatási intézményekből is.

Online formában, mindösszesen 166 pedagógus töltötte ki a kérdőívet. A kérdőív kitöltése anonim volt.

A kutatás során kvantitatív és kvalitatív vizsgálati módszert is alkalmaztam.

5.1. A módszer bemutatása

A kutatást elemző módszerrel végzem, a pedagógiai kutatásban a kérdőíves vizsgálatot alkalmazom. Azért választottam ezt a módszert, mert segítségével egy időben nagyszámú alanyt tudok vizsgálni, viszonylag rövid idő alatt (Kontra, 2011).

A választott vizsgálati mód segítségével szerettem volna felderíteni a köznevelési intézményekben folyó táboroztatási tevékenységet. A minta alapjául kizárólag pedagógus munkakörben dolgozó kollégák szolgálnak.

Az írásbeli kikérdezés módszerének kiválasztásánál fontos szempont volt az anonymitás, hiszen az az őszinte válaszokat feltételezi. Az önkitöltős kérdőív alkalmazásával, az online adatfelvétel során egyszerű a kitöltés és a visszaküldés.

A kérdőív szerkesztésénél törekedtem a tömör, egyértelmű, átgondolt és jól szerkesztett kérdésekre, de fontos szempont volt a kérdőív külalakja is! Alkalmaztam a tölcserelvet, azaz az egyszerűbb kérdéstől haladtam a bonyolultabb irányába.

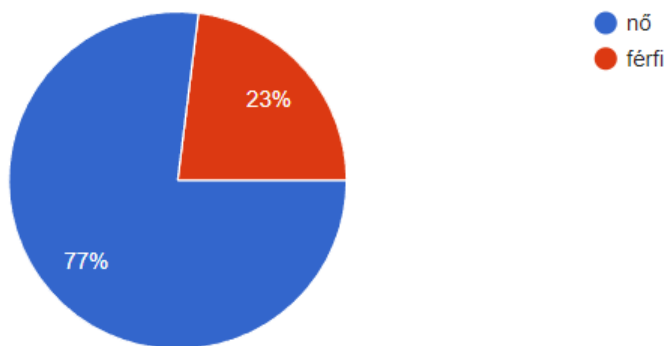
A mintavételi eljárás a pedagógusok körében szubjektív, nők és férfiak is alanyul szolgálnak. A kérdések a táborozás gyakoriságára, az előnyben részesített tábortípusokra, a választás szempontjaira vonatkoznak. Túlnyomó részt félig zárt kérdéseket tettem fel, ahol a válaszok közt szerepelt az egyéb kategória, így lehetőség nyílt a saját vélemények megosztására is.

5.2. Az eredmények elemzés

A kutatásban részt vett válaszadó pedagógusok 77%-a (127 fő) nő, 23%-a (38) férfi. Ez a szám hozzávetőlegesen tükrözi a nemek arányát a pályán lévő pedagógusok tekintetében. A nemek arányát az 1. diagram ábrázolja.

1. diagram: A válaszadó neme

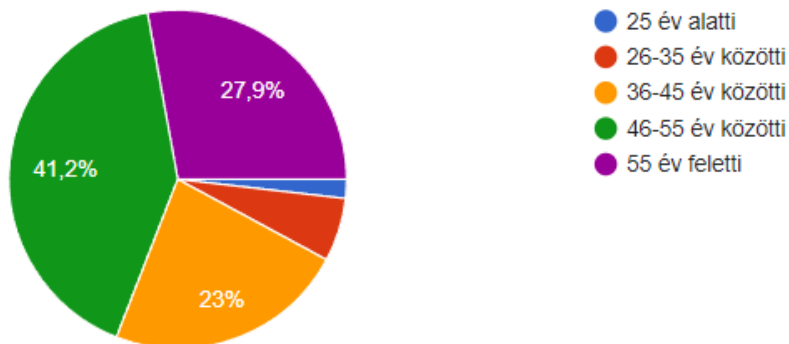
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

A válaszadók majd 70%-ának (114 fő) életkora 46 év, illetve a feletti. Ez azt jelzi, hogy a szakmai tapasztalattal rendelkezők aktívabbak voltak a válaszadás során. A válaszadó kollégák életkorát a 2. diagram mutatja.

2. diagram: A válaszadó életkora

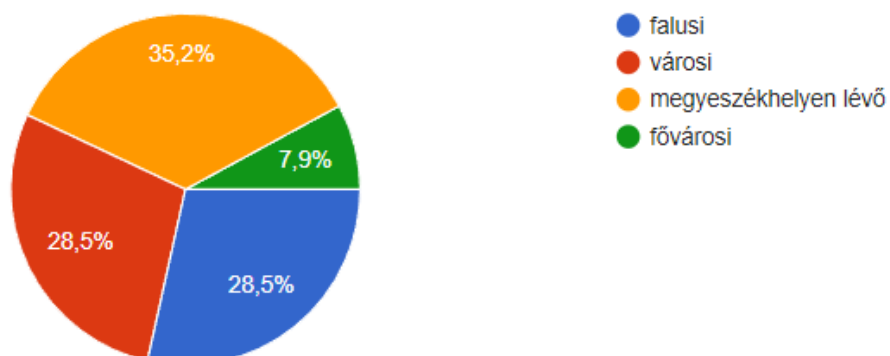
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

A kérdőívet kitöltők nagyobb aránya városi iskolában tanít, a pedagógusok 28,5%-a (47 fő) falusi, ugyanennyi városi (47 fő), 35,2%-uk (58 fő) megyeszékhelyen lévő, illetve 7,9%-uk (13 fő) fővárosi iskolában dolgozik. Az adatokat a 3. diagram szemlélteti.

3. diagram: Ön milyen iskolában tanít?

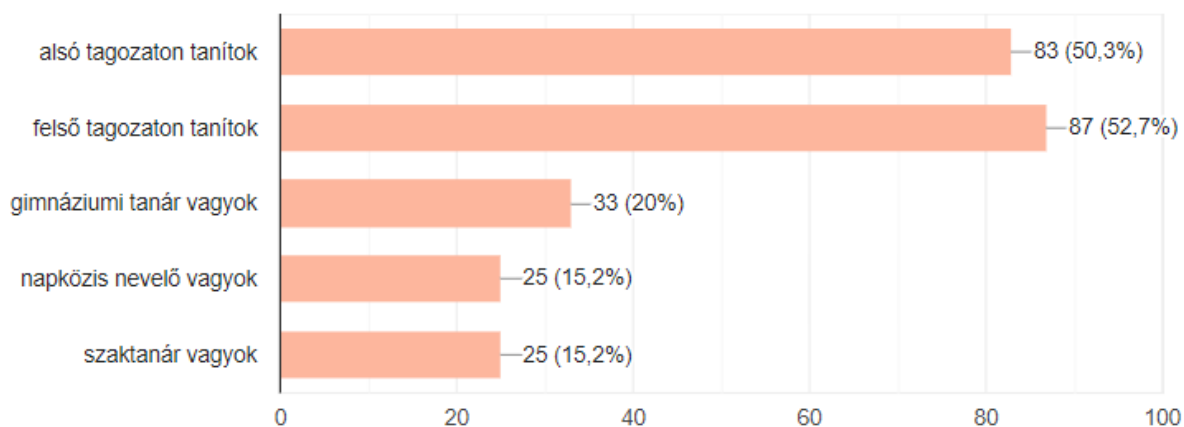
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

Arra a kérdésre, hogy mit tanít, a válaszadók több választ is megjelölhettek. Az eredmények a 4. diagramon láthatók. Az alsó tagozatot 50,3%-uk (83 fő), a felső tagozatot 52,7% (87 fő) jelölte. A gimnáziumi tanári munkakört a kérdőívet kitöltők 20%-a (33 pedagógus), a napközis nevelőt és a szaktanárt pedig egyaránt 15,2-15,2 %-uk (25-25 fő) jelölte.

4. diagram: Ön mit tanít?

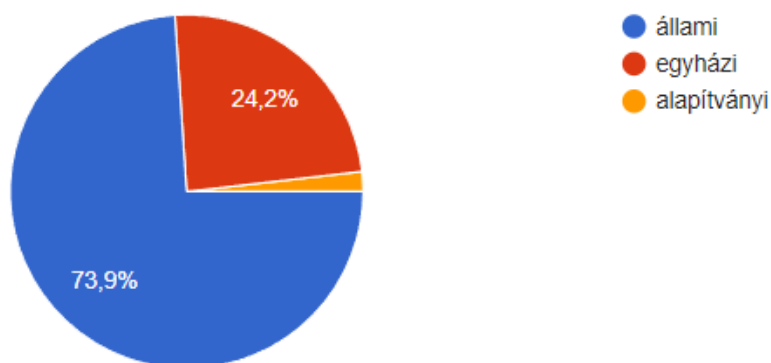
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

Az 5. diagram azt mutatja, hogy a kutatásban részt vevő pedagógusok java része, 73,9%-a (122 fő) állami fenntartású, 24,2%-uk (40 fő) egyházi fenntartású intézményben, 1,9%-a (3 fő) pedig alapítványi iskolában tanít.

5. diagram: Milyen fenntartású intézményben tanít?

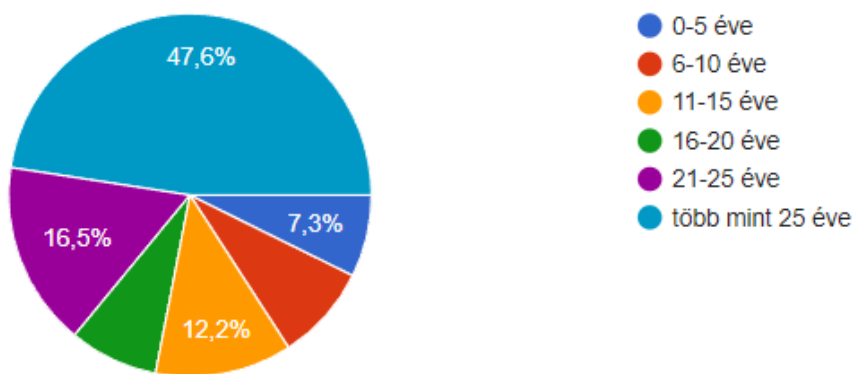
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

A pedagógusok majdnem fele, 47,6 % (78 fő) jelezte, hogy több mint 25 éve van a pályán, több mint 15 éve pedig további 23,8%-uk (40 fő). Ezek a számok mutatják azt is, hogy a fiatal pedagógusok száma kevés, pályakezdőké pedig elenyésző, 7,3% (12 fő) a kitöltők között. Ez az adat valószínűsíthetően tükrözi a mai nevelésben résztvevő pedagógusok viszonyait. A kérdőívből kinyert adatok a 6. diagramon láthatók.

6. diagram: Mióta dolgozik pedagógusként?

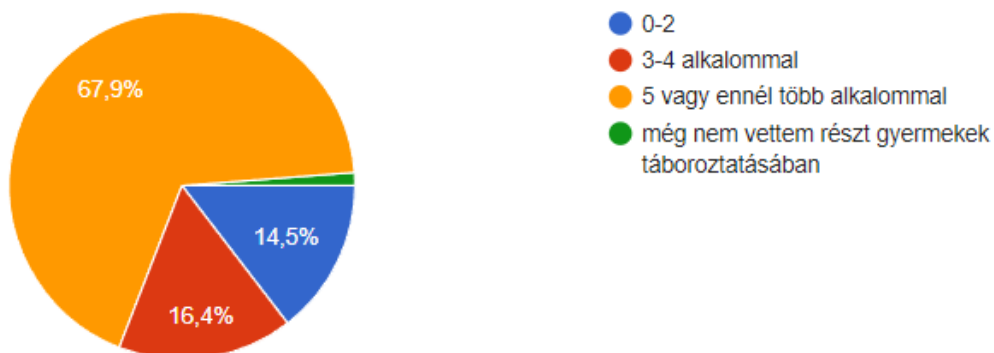
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

Arra a kérdésemre, hogy pályája során hány alkalommal vett részt gyermekek táboroztatásában a legtöbben (67,9%, 112 pedagógus) az 5 vagy ennél több alkalommal válaszlehetőséget jelölték. 14,5% (24 fő) egy vagy két alkalommal, 16,4% (27 fő) pedig 3-4 alkalommal volt részese gyermekek táboroztatásnak. A válaszok százalékos arányát a 7. diagram mutatja.

7. diagram: Pályája során hány alkalommal vett részt gyermekek táboroztatásában?

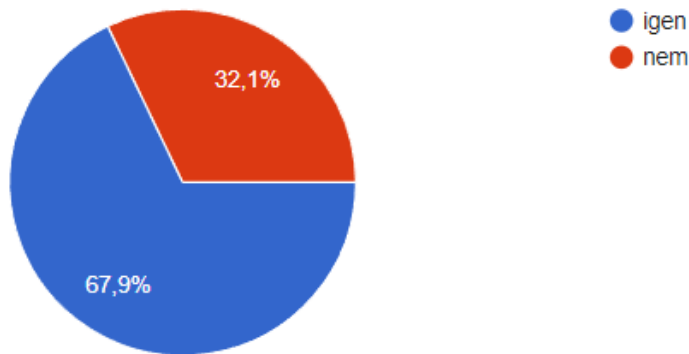
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

A 8. diagramon látható, hogy a válaszadó pedagógusok 67,9%-a (112 fő) szervezett már tábort, a fennmaradó 32,1%-uk (53 fő) viszont még egyáltalán nem.

8. diagram: Ön szervezett már tábort?

(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

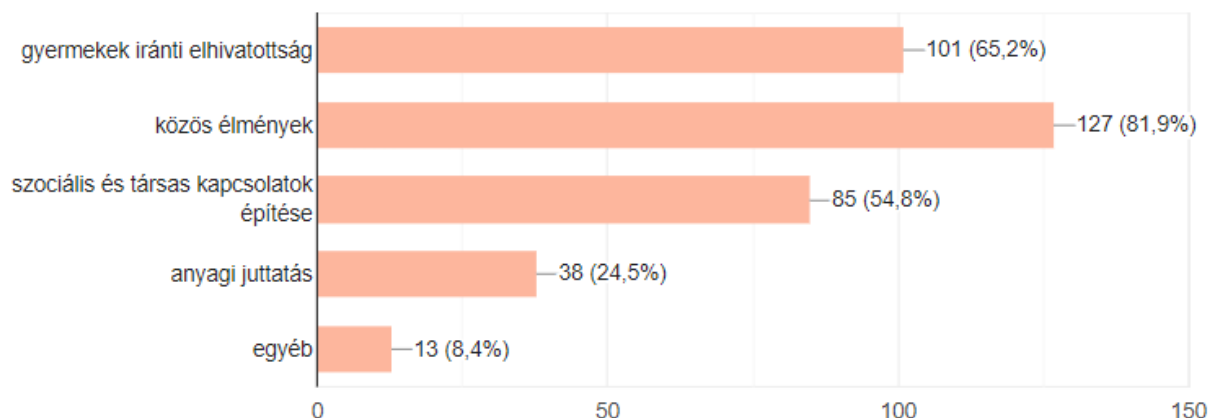

A válaszadó pedagógusok közül 28 fő vándortábort, főként biciklis vándortábort, 16 fő Erzsébet-tábort, 14 fő napközis tábort szervezett. A pedagógusok az általuk szervezett táborok közül az alábbiakat jelölték meg a kérdőívben: hittan, zarándok, erdei, nomád, természetjáró, természettudományi, edzőtábor, nyelvi-, színjátszó-, művészeti-, olvasótábor, élménytábor, polgárőr-, tűzoltó-, sport-, vízi-, vitorlás-, evezős-, horgász-, sí-, gasztrotábor, önismereti tábor, népművészeti, tánctábor, életmód tábor, pihenő tábor, labdatábor, tehetséggyógyító tábor, stb.

A következő kérdés a kérdőívben úgy hangzott, hogy Mi motiválja Önt a táborszervezésben? Az alábbi válaszok/eredmények születtek, melyet a 9. diagram szemléltet:

9. diagram: Mi motiválja Önt a táborszervezésben?

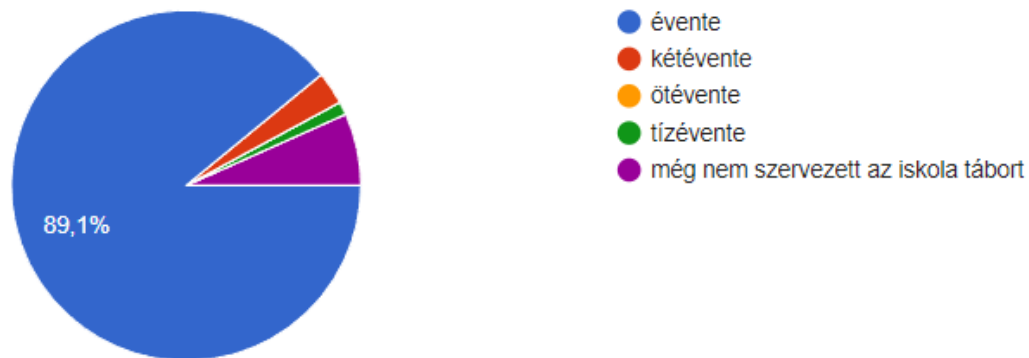
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

Pozitívum, hogy a megkérdezett pedagógusok iskolájában szinte mindenhol éves gyakorisággal szerveznek nyári tábort. Az adatok a táborszervezés gyakoriságáról a 10. diagramon láthatóak. Ha csak egy hét is az, amikor a szülő gyermekét a szünetben biztonságban tudhatja - tudván, hogy mindeközben gyermeke élménydús programokban részesül, mindenképp nagy segítség a tanulók nyári felügyeletében a családok részére.

10. diagram: Az Önök iskolája milyen gyakran szervez tábort?

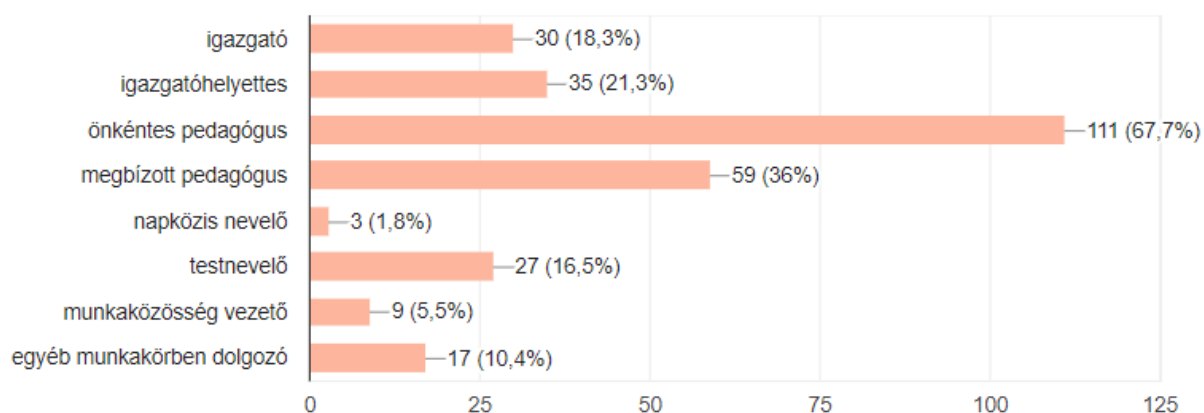
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

Arra a kérdésre, hogy ki szervezi a tábort a legtöbben az önkéntes pedagógus opciót jelölték (67,7%, 111 fő), melyet követett a megbízott pedagógus (36%, 59 válaszadó). De magas százalékban az intézmények vezetői (igazgató 18,3%, igazgatóhelyettes 21,3%) is magukra vállalják ezt a tevékenységet a kitöltők válaszaik szerint. A válaszadók majd 20%-a (27 fő) testnevelőként végzi a táborszervezést. A tapasztalat azt mutatja, hogy nincs igazi „gazdája” a táborok szervezésének. A 300 fő feletti iskolák részére lehetőség volna szabadidő szervező munkakör betöltésére biztosítani/felvenni alkalmazottat. Ez a múltban működött, de ma már - valószínűleg a költségek minimalizálása miatt - erre sajnos nem kerül sor még a jogosult intézményeknél sem. A válaszok megoszlását az alábbi 11. diagram mutatja:

11. diagram: Az Önök iskolájában ki szervezi a tábort?

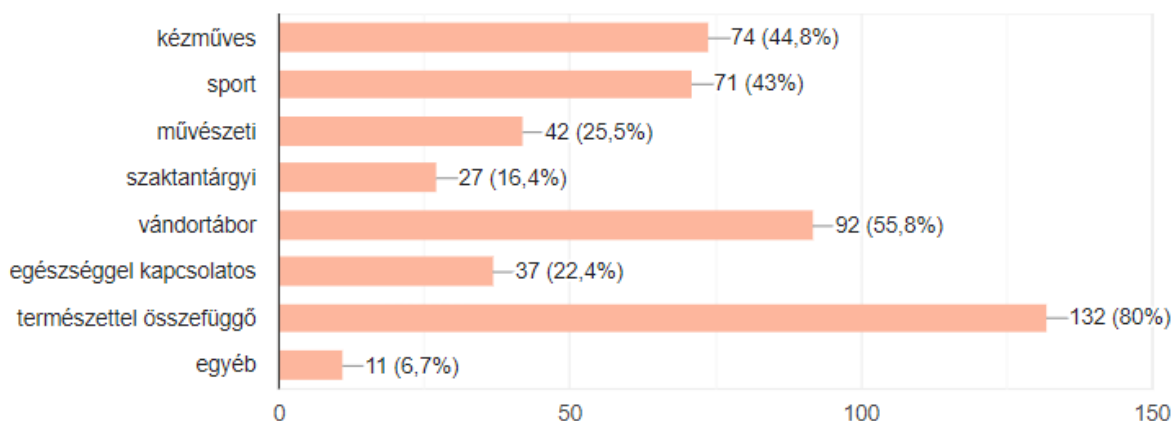
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

A következő kérdésnél arra voltam kíváncsi, hogy a kérdőívet kitöltő pedagógusok milyen tematikájú táborban vennének részt szívesen. Az eredményt a 12. diagramon ábrázolom és azt mutatja, hogy a legtöbben, 80% (132 kitöltő) természetközeli táborban venne részt. Sajnos a természettel közeli élmények a gyermekek életében nem alapvetően, csak alkalmasszerűen, szervezett programok során jelennek meg. Az igény a pedagógusok körében biztató, ami azt reméli, hogy az elkövetkező időkben megjelenhetnek az ilyen típusú táborok is a nyári szünidő során. A tudatos szülő és a lelkes pedagógus ezt mindenképp támogatni fogja. Ezt követte 55,8%-kal (92 fő) a vándortáborozási, majd a kézműves 44,8%-kal (74 fő), a sport 43% (71 fő), művészeti 25,5% (42 pedagógus) és egészséggel kapcsolatos táborok 22,4%-kal (37 fő). Utolsó helyen a szaktantárgyi táborok állnak, 20% alatti mutatóval. Úgy gondolom ez talán érthető is. Iskolán kívüli időben tantárgyi szinten foglalkozni, tanulni csak kevesek számára felüdítő tevékenység. Igazat adok azoknak, akik a szünidőben a valódi pihenésre helyezik a hangsúlyt, a nyár a kikapcsolódás, feltöltődés időszaka kell hogy legyen. A szünidőben a megkérdezettek 16,4%-a (27 fő) választaná az ilyen típusú táborokat. 6,7% jelölte az egyéb kategóriát. Az egyéb címszó alatt az alábbi tábortípusokat jelölték a pedagógusok: a honvédelmi, hittan, kaland, polgárőr és tűzoltó, az irodalomterápia, olvasó, alkotó, cserkész, kísérletező, háztartási ismeretek, főzőiskola, relax, meditációs, sporton belül az evezős, kerékpáros, íjász, vizitáborok. Többen jelölték a zöld, környezetvédelem és erdőpedagógia tematikájú táborozási lehetőségeket.

12. diagram: Ön milyen tematikájú táborban venne részt szívesen?

(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

Azt is szerettem volna megtudni, hogy mi a pedagógusok véleménye arról, hogy a diákok milyen táborok iránt érdeklődnek. Ennél a kérdésnél több választ is meg lehetett jelölni. A válaszokban nagy fölényrel az élen a sport táborok szerepelnek, a kitöltők 84,8%-a (139 pedagógus) szerint a gyerekek ezt a tábort kedvelik leginkább. Másodikként az Erzsébet táborok 57,9%-kal (95 fő), harmadikként pedig a kézműves táborozási lehetőségek szerepeltek, a kitöltők 56,1%-a (92 fő) választotta ezt.

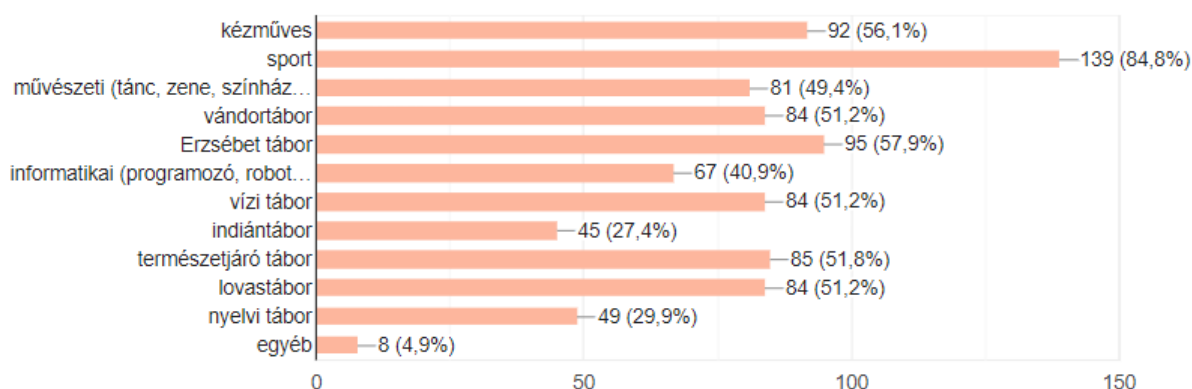
Az Erzsébet táborok népszerűsége nem véletlen, hiszen a pályázati forrás által számtalan programlehetőség biztosításával valósíthatók meg a táborok.

Az országos táboroztatási program keretén belül napközis és ottalvós táborokban vehetnek részt a diákok. A balatoni vakáció során Zánkán és Fonyódligeten pihenhetnek a gyermekek.

50%-nál magasabb a kitöltési arány az alábbi táborok esetében is: természetjáró, lovas, vízi és vándortábor. A gyermekek érdeklődésére vonatkozó adatok a 13. diagramon láthatók.

13. diagram: Mit gondol, a gyermekek milyen táborban vesznek részt szívesen?

(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

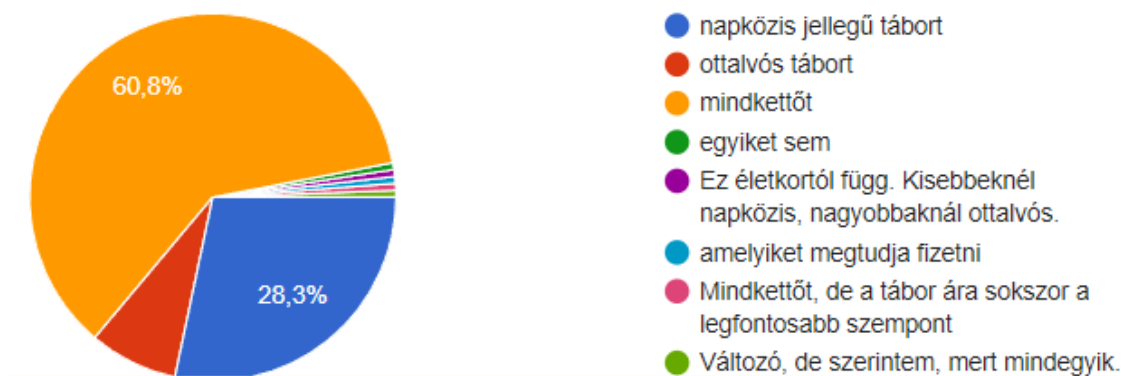

A 14. diagram adatai az alábbi kérdés válaszait összegzi: Ön szerint a szülő milyen tábortípust választ gyermekének és miért?

Öt választási lehetőséget jelöltem meg, ezek a napközis, ottalvós, mindkettő, egyik sem és egyéb kategória voltak. A válaszadók többsége a mindkettő opciót adta meg, 60,8%-uk (101 fő) élt ezzel a választási lehetőséggel.

14. diagram: Ön szerint a szülő milyen tábortípust választ gyermekének és miért?

(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

A választás indokolásánál a legfőbb szempont - 120 válaszból 34 pedagógus nyilatkozott akként, hogy - a szülők kevés nyári szabadsága miatt vesznek részt a megkérdezett tábortípusokban a gyermekek, így a gyermek felügyelete a fő evidencia/szempont. Kétségtelen, hogy a szülők éves szabadsága nem fedi le a nyári szünidőt, sőt még a fele részét sem.

Sok pedagógus szerint a szülők anyagi helyzete határozza meg alapvetően a táborválasztást. A táborok részvételi díja befolyásolja a választást. A napközis jellegű táborok valamivel olcsóbbak, mint az ottalvós lehetőségek.

A véleményekben megmutatkozik az is, hogy a választásnál a gyermekek életkora is meghatározó. A napközis jellegű táborokat inkább a kisebbeknek, a nagyobbaknak pedig már az ottalvós táborokat választják a szülők.

A választás összefügg azzal is, hogy a szülő maga mennyire „aggódó” típus. És számít a gyermek önállósága is. Általánosságban elmondható a nagyfokú szülői féltés, mely kihat a fiatalabb generációra. A mai gyermekek nem szívesen alszanak máshol.

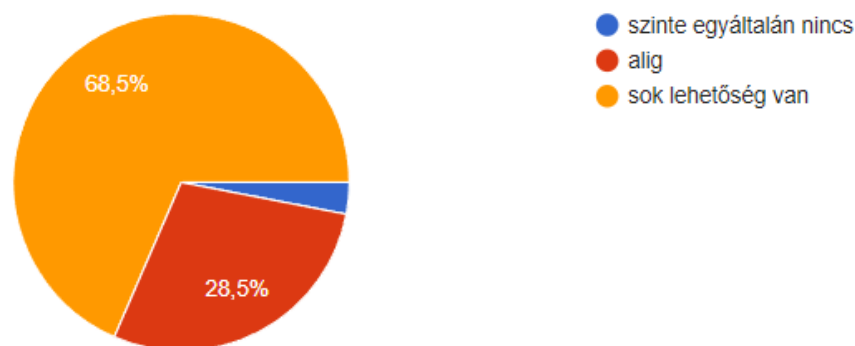
A gyermek kívánságától is függ a választás.

Összességében elmondható, hogy mindegyik típusnál döntő a tartalmas, sokszínű programokon való részvétel, az örömszerzés, a közösségi lét által megélt maradandó élmények biztosítása.

A 15. diagram azon adatokat ábrázolja, hogy van-e lehetőségük a diákoknak az iskola tágabb környezetében táborban részt venniük. A kitöltők java része (68,5%, 113 pedagógus) azt a választ adta, hogy sok lehetőség van. 28,5% (47 kitöltő) az alig lehetőséget, illetve 5 fő a szinte egyáltalán nincs opciót választotta. Valószínűleg a vidéki iskolákban kevesebb lehetősége van a fiataloknak táborokban részt venni.

15. diagram: Az iskola tágabb környezetében a diákoknak van lehetőségük a nyári szünetben táborban részt venni?

(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

Kvalitatív elemzést végeztem az alábbi kérdésben:

A kérdőívben feltett utolsó kérdés arra irányult, hogy a pedagógusnak tapasztalatai alapján milyen javaslatai lennének a nyári táborok szervezése kapcsán, hogy azok minél több gyermeknek élményt nyújthassanak.

Erre a kérdésre 101 válasz érkezett vissza a kérdőívben. A megkérdezett pedagógusok több mint 40%-a (42 fő) válasza az anyagi dolgokra irányult. Szerintük a táborok szervezésénél az ár a döntő, így azoknak minél olcsóbbaknak, megfizethetőbbnek kell lenni. Ezen belül is a pénzügyi támogatottság fontosságára hívják fel a figyelmet. A helyi, állami, alapítványok, egyéb szponzorok, pályázati lehetőségek adta könnyítések okvetlenül szükségesek ma már a táborok szervezéséhez. Ahhoz, hogy változatos és tartalmas programokat biztosítsunk a gyerekek számára sok pénzre van szükség. Több forrásra volna szükség az eszközök, kellékek beszerzése okán is. A költségek egyre emelkednek (szállás, étkezés, belépő jegyek árai), a szülők nagy része nem, vagy csak nagyon nehezen tudja megfizetni ezeket a kiadásokat.

Nagyon jó javaslatnak vélem a családok közvetlen anyagi támogatását a gyermekek táborokban való részvételére. Ilyen kezdeményezés lehet a SZÉP kártya táborra fordíthatósága.

Több esetben megjelent a válaszok között az anyagi megbecsülés a pedagógusok többlet munkájáért. Nem szabad elfelejteni azt a tényt, hogy a nyári szünidő alatt a pedagógusok is megérdemelt szabadságukat töltik. Ahhoz, hogy többlet munkát vállaljanak, nélkülözhetetlen az ezért a munkáért járó anyagi megbecsülés, tisztességes bér megfizetése. A ma táborokat szervező, illetve azokban aktívan résztvevő pedagógusok csupán a gyermekek iránt érzett elhivatottságból vállalják a táboroztatást.

A válaszadó pedagógusok lényegesnek ítélik az egyszerűbb adminisztráció biztosítását. A legtöbb esetben a pályázatok nagyon sok papírmunkát igényelnek és kevés idő áll a beadáshoz a rendelkezésre.

Olyan ötleteket is olvastam, mely szerint a pedagógusképzés kötelező elemévé kellene tenni a táborszervezést. Különös hangsúlyt fektetve a tábori helyzetekre, játékok elsajátítására.

Javaslatként érkezett az is, hogy a táborok kiírását már jóval korábban meg kellene tenni, azért hogy a családok könnyebben tudjanak tervezni. Fontos a különböző lehetőségek hirdetése, minél többféle kommunikációs csatornán az érintettekhez való eljuttatása.

Többen javasolták és preferálják a kistérségi és helyi táborok szervezését.

6. ÖSSZEGZÉS

Dolgozatomban az iskolákban szervezett nyári táborokkal foglalkoztam. Kérdőíves kutatásomban pedagógusokat kérdeztem a nyári szabadidős tevékenységről. Több kollégával beszéltem a téma feldolgozása során. A kollégák véleménye és tapasztalataik a nyári táboroztatásról fontos és meghatározó e témában, hiszen ők a fő mozgatórugói ezeknek a szabadidőben szervezett programoknak.

A kérdőívet kitöltő pedagógusoktól sok hasznos és érdekes információt kaptam.

A kutatás során megerősítettek a pedagógusok abban, hogy egyre nagyobb az igény a gyermekek és szüleik körében a táborokra. A kapott adatok kiértékelése során megmutatkozott, hogy sokkal több tábortípus iránt vannak érdeklődéssel a diákok, mint korábban, illetve a pedagógusok gazdag ötlettárával is találkozhattam. A megkérdezett pedagógusok iskolái a nyár egy részében nyitva tartják kapuikat a diákok előtt, azok zöme szervez tábor a szünetben tanulói részére.

Megtudtam azt is, hogy a pedagógusok jelentős részének van tapasztalata a táborvezetés terén. A kérdőívre adott válaszokból kiderült, hogy többnyire a tapasztaltabb kollégák vállalnak táborvezetést. A pedagógusok véleménye szerint a táboroknak minél olcsóbbnak kell lenni ahhoz, hogy minél több gyermek részt tudjon venni azokban. Fontosnak tartják az állami, pályázati lehetőségeket, melyek a finanszírozásban nyújtanak segítséget. Az emelkedő költségek mellett nehéz tartalmazni, élményt nyújtó programokat megvalósítani.

Fontosnak tartom a leendő pedagógusok és pedagógusok aktív szerepvállalását a nyári táboroztatás terén, hiszen a jövő nemzedékei nevelkednek a kezeink alatt, akik egészséges testi-lelki fejlődése mindannyiunk érdeke. Úgy gondolom, hogy a pedagógus életpálya része kell hogy legyen ez a fajta szabadidős tevékenység felvállalása. Dolgozatomból kitűnik, hogy a tábor szervezése ma már cseppet sem egyszerű feladat. Mégis hiszem, hogy kötelességünk részt vállalni ezen a területen, a nehézségek ellenére. Bízom benne, hogy a társadalom is szembenéz e szakma felbecsülhetetlen mivoltával, és az intézményekben folyó alázatos és embert próbáló oktató és nevelő munkát, valamint a hozzáértő szakemberek munkáját mielőbb megbecsülés és elismerés övezheti.

A nyári táborok szervezésével évek óta foglalkozom jómagam is. Az idei az ötödik napközis Erzsébet-tábor melyet egy-egy kollégával szervezünk.

Férjem is több ízben szervezett többnapos kerékpáros tábort a Balaton körül, ahol segítő pedagógusként vettem részt.

Megtapasztaltam, hogy pályázati forrás, jelentős szponzorok bevonása nélkül is megoldható 5-6 napos nyári tábor megvalósítása, viszonylag alacsony áron.

Kerékpáros tábor lévén az útiköltség minimális volt a résztvevők számára. A lakóhelytől a Balatonig, illetve a visszaút során a kerékpárok szállítását szülők, ismerősök segítségével oldottuk meg. Kedvező étkezési költségeket a reggeli és vacsora szálláson való elkészítésével, napi egyszeri menüs ebéd beiktatásával értük el. A szálláshelyeken díjmentesen, illetve csekély mértékű adomány (egyházi fenntartású szállások) vagy napi díj ellenében (ifjúsági táborok) tudtunk éjszakázni. A napközis táborok költségével vetekedő táborok során jutott lehetőség élményt adó programok (bobozás, hajózás, strandolás) beiktatására is.

Úgy gondolom, hogy jó szervezőképességű, problémamegoldó, kreatív, áldozatkész pedagógusként sikeres táborok szervezhetők.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Bauer, Béla és Pillók, Péter és Ruff, Tamás és Szabó, Andrea és Szanyi F., Eleonóra és Székely, Levente (2016) *Ezek a mai magyar fiatalok! : Magyar Ifjúság Kutatás 2016 első eredményei*. Új Nemzedék Központ Nonprofit Kft., Budapest.
https://real.mtak.hu/119224/1/magyar_ifjusag_2016_2_A4.pdf (2024. 04. 15.)
2. Bányai Sándor, "*Higiéncia - baleset-megelőzés - biztonság - a táborszervezés speciális feladatai*, in: Vízvári T., szerk., *Tanári Létkérdések* (Budapest: Raabe Tanácsadó és Kiadó Kft., 2003) 43. kieg. kötet pp 1-36
<https://hirmagazin.sulinet.hu/hu/pedagogia/a-taborszervezes-specialis-feladatai-i-resz>
3. Bodor Tamás (2006): *Táborszervezés, táborvezetés ifjúságsegítőknél és érdeklődőknek*, Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ, Szombathely
https://unp.hu/sites/default/files/imuk/pdf/taborszervezes_taborvezetes.pdf (2024. 04. 15.)
4. Bodor Tamás (2014): *A helyi ifjúsági munka és az ifjúsági szolgáltatások tere*. In: Nagy Ádám, Bodor Tamás, Domokos Tamás, Schád László: *Ifjúságügy*. ISZT Alapítvány, Budapest
5. Dr. Deák Anita, Kovács Dávid, Melicher Zsuzsanna, Polacsek Györgyi, Török Diána, Varga Márta, Üveges István: *Táborszervezési kézikönyv*: 2014.
[file:///C:/Users/HP/Downloads/taborszervezesi_kezikonyv%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/HP/Downloads/taborszervezesi_kezikonyv%20(5).pdf) (2024. 04. 15.)
6. Dr. József István: *Fejlődépszichológia nevelőknek*. Kaposvár: Dávid Kiadó, 2012.
7. Erzsébet-táborok, <https://erzsebettaborok.hu/rolunk>
8. Heimann Ilona (2006): *A táborozás* In: Heimann Ilona, Lénárd Sándor, Mészáros György, Rapos Nóra, Trencsényi László: *Iskolán kívüli nevelés – A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése*. Bölcsész Konzorcium, ELTE PPK Neveléstudományi Intézet, Budapest

<http://mek.niif.hu/05400/05462/05462.pdf> (2024. 04. 15.)

9. Herpainé Lakó Judit (2015): Iskolai rekreáció, szabadidő-szervezés az iskolában
In: Boda Eszter – Herpainé Lakó Judit (2015) A rekreáció elmélete és módszertana 2
Eszterházy Károly Főiskola Sporttudományi Intézete
<https://uni-eszterhazy.hu/api/media/file/8a4ec11b041209cc7608748991e8b199b74ec2a5>
10. Justyna Kusztal-Malgorzata Turczyk (2019): Childhood, child and the best interest of the child in the Korczak perspective
<https://core.ac.uk/download/288121348.pdf>
Letöltés dátuma: 2024. 04. 15.
11. Kende Ágnes (2023): A nyári táborok története: „Gyógyítsuk már meg ezeket a szegény, kehes városi gyerekeket!”
<https://qubit.hu/2023/08/06/a-nyari-taborok-tortenete-gyogyitsuk-mar-meg-ezeket-a-szegeny-kehes-varosi-gyerekeket> (2024. 04. 15.)
12. Kontra József: *A pedagógiai kutatások módszertana*, egyetemi jegyzet. Kaposvár, Felelős kiadó: Martinkó József, pályázati koordinátor. 2011
<https://mek.oszk.hu/12600/12648/12648.pdf> (2024. 04. 15.)
13. König-Görögh Dóra – Bárdi Árpád – Gyimóthy Gergely Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kar, Nagykőrös: *Több mint tábor, szülői nézet*,
A múltból táplálkozó jövő – hagyományos és fejlődés XXV. Apáczai-napok
Tudományos Konferencia tanulmánykötete,
https://lib.sze.hu/images/Apaczai/kiadv%C3%A1ny/2021/09_04_To%CC%88bb%20mint%20ta%CC%81bor,%20szu%CC%88lo%CC%8Bi%20ne%CC%81zet.pdf
(2024. 04. 15.)
14. Kovács, Katalin (2011) *A gyermekek szabadidős tevékenységének alakulása a lakóhely függvényében*. Iskolakultúra, 11 (2-3). pp. 59-67.
https://real.mtak.hu/56883/1/EPA00011_iskolakultura_2011_02-03_059-067.pdf
(2024. 04. 15.)

15. Lagerzeitung, Rückblick 2022-Vorschau 2023, www.kinderlager.ch
https://anyflip-com.translate.googleusercontent.com/translate/pvckr/vunw/?x_tr_sl=de&x_tr_tl=hu&x_tr_hl=hu&x_tr_pto=sc (2024. 04. 15.)
16. Makkai D. 2018. *A táborozás értelmezésének kérdései kulturális antropológiai megközelítésben*. In: Nagy Á. (szerk.): *A komfortzónán is túl... A táborozás pedagógiája, szociológiája és kulturális antropológija*. Kecskemét: Neumann János Egyetem, 26–38.
17. Mandák Cs. 2018. *A táborozás mint tanulás*. In: Nagy Á. (szerk.): *A komfortzónán is túl... A táborozás pedagógiája, szociológiája és kulturális antropológija*. Kecskemét: Neumann János Egyetem, 39–52.
18. Michele Bowker (2021): *Benefits of Incorporating Howard Gardner's Multiple Intelligences s Multiple Intelligences Theory into Teaching Practices*
<https://core.ac.uk/download/322526978.pdf> (2024. 04. 15.)
19. Mihály Gábor és Szathmári Edit (2010): *A gyermektáborok világa* Áromo, Budapest
20. Moshe Shner (2018): *The idea and practicalities of "Nature" in Janusz Korczak's philosophy*
<https://core.ac.uk/works/77513602> (2024. 04. 15.)
21. Nagy Ádám (2018): *A táborozáspedagógia és helye a pedagógia rendszertanban – A bidden extracurriculum körvonalai*, Új Pedagógiai szemle, 2018/5-6
http://real.mtak.hu/83963/1/UPSZ_2018_5_6_tordelt_09_13_u.pdf (2024. 04. 15.)
22. Nagy Ádám (2018) *A táborozás értelmezési kerete és a táborozáspedagógia mint neveléstudományi diszciplína*. In: *A komfortzónán is túl...* Neumann János Egyetem; Iuvenis Ifjúságsszakmai Műhely; ISZT Alapítvány, Kecskemét, pp. 7-15.
https://real.mtak.hu/83469/1/2_nagyadam_def_u.pdf (2024. 04. 15.)

23. Németh Imre (2017, szerk.): *Vándortáborozási képzési anyag* A Testnevelési Egyetem és az Országos Erdészeti Egyesület által meghirdetett, „Gyalogos vándortábor-vezető” akkreditált pedagógus továbbképzéshez. Budapest. Letöltés:
https://tf.hu/files/docs/felnottkepzesi-csoport/Gyalogos_v%C3%A1ndort%C3%A1bor-vezet%C5%91_tananyag.pdf
(2024. 04. 15.)
24. P. Miklós Tamás (2003): *Fejezetek a hazai gyermekiüdültség és ifjúsági turizmus történetéből, cserkész-táborozás és turisztikai tevékenység a 20. század első felében* Új Pedagógiai Szemle 53. 7-8. 218-227.
<https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/miklos-tamas-fejezetek> (2024. 04. 15.)
25. Révész György (2017): „A megtalált gyermekkor” Kultúra és Közönség, 21. 1. sz. 39-50
<https://www.kulturaeskozosseg.hu/pdf/2017/1/04.pdf> (2024. 04. 15.)
26. Roguski, A. Roguska (2018): SCOUTING AS AN ELEMENT OF EDUCATION ORIENTED TOWARDS THE CHALLENGES OF UPBRINGING OF YOUNG PEOPLE IN THE 21ST CENTURYR.
<https://core.ac.uk/reader/162557500> (2024. 04. 15.)
27. Szentírás: [Magyar Bibliatársulat újfordítású Bibliája \(1990\)](#), [Máté evangéliuma](#), [17. fejezet](#)
28. Szent Ferenc Alapítvány: <https://szentferencalapitvany.org/>
29. Tóth Ákos (2015): *Táborozási ismeretek*.
<https://tamop-sport.ttk.pte.hu/tananyagfejlesztes/alternativ-kornyezetben-uzheto-mozgasformak/taborozasi-ismeretek> (2024. 04. 15.)
30. Országos Erdészeti Egyesület:
<https://www.oee.hu/hirek/egyesuleti-hirek/ha-lemaradt-a-vandortaborokrol-akkor-itt->

[az-uj-lehetoseg](#)

31. Váczi Márta és Lakatos György (é.n.): *Módszertani ajánlás cigány gyermektáborok szervezéséhez*. Nemzeti Egészségvédelmi Intézet, Budapest.

32. Vándortábor Program: <https://vandortabor.hu/altalanos-tudnivalok>

Vonatkozó jogszabályok:

12/1991. (V. 18.) NM rendelet

173/2003. (X. 28.) kormányrendelet

MELLÉKLETEK

Kérdőív

Diagramok

A nyitott végű kérdésekre adott szöveges válaszok

Melléklet – Kérdőív

Tisztelt Pedagógus!

Lőrincz-Könczöl Anett vagyok, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem tanító szakos végzős hallgatója. Szakdolgozatom témája a nyári táboroztatás.

Tisztelettel kérem Önt, hogy segítse munkám a kérdőív kitöltésével.

A kérdőív kitöltése 5-10 percet vesz igénybe. A kérdőív anonim, a válaszok statisztikai adatként szolgálnak, melyeket bizalmasan kezelek.

Köszönöm, ha kitöltésével hozzájárul a kutatásom sikerességéhez!

1. A válaszadó neme

- a) nő
- b) férfi

2. A válaszadó életkora

- a) 25 év alatti
- b) 26-35 év közötti
- c) 36-45 év közötti
- d) 46-55 év közötti
- e) 55 év feletti

3. Ön milyen iskolában tanít?

- a) falusi
- b) városi
- c) megyeszékhelyen lévő
- d) fővárosi

4. Ön mit tanít?

- a) alsó tagozaton tanítok
- b) felső tagozaton tanítok
- c) gimnáziumi tanár vagyok
- d) napközis nevelő vagyok
- e) szaktanár vagyok

5. Milyen fenntartású intézményben tanít?

- a) állami
- b) egyházi
- c) alapítványi

6. Mióta dolgozik pedagógusként?

- a) 0-5
- b) 6-10
- c) 11-15
- d) 16-20
- e) 21-25
- f) több mint 25 éve

7. Pályája során hány alkalommal vett részt gyermekek táboroztatásában?

- a) 0-2
- b) 3-4
- c) 5 vagy ennél több alkalommal
- d) még nem vettem részt gyermekek táboroztatásában

8. Ön szervezett már tábort?

- a) igen
- b) nem

9. Ha igen, milyen típusú tábort?

10. Mi motiválja Önt a táborszervezésben?

- a) gyermekek iránti elhivatottság
- b) közös élmények
- c) szociális és társas kapcsolatok építése
- d) anyagi juttatás
- e) egyéb

11. Az Önök iskolája milyen gyakran szervez táborot?

- a) évente
- b) kétévente
- c) ötévente
- d) tízévente
- e) még nem szervezett az iskola táborot

12. Az Önök iskolájában ki szervezi a táborot?

- a) igazgató
- b) igazgatóhelyettes
- c) önkéntes pedagógus
- d) megbízott pedagógus
- e) egyéb munkakörben dolgozó

13. Ön milyen tematikájú táborban venne részt szívesen?

- a) kézműves
- b) sport
- c) művészeti
- d) szaktantárgyi
- e) vándortábor
- f) egészséggel kapcsolatos
- g) természettel összefüggő
- h) egyéb

14. Ön milyen egyéb tematikájú táborban venne részt szívesen?

15. Mit gondol, a gyermekek milyen táborban vesznek részt szívesen?

- a) kézműves
- b) sport
- c) művészeti (tánc, zene, színház, dráma)
- d) vándortábor
- e) Erzsébet tábor
- f) informatikai (programozás, robotika)
- g) vízi tábor
- h) indiántábor
- i) természetjáró
- j) lovas tábor
- k) nyelvi tábor
- l) egyéb

16. Ön szerint a szülő milyen tábortípust választ gyermekének és miért?

- a) napközis jellegű tábor
- b) ottalvós tábor
- c) mindkettőt

17. Miért?

18. Az iskola tágabb környezetében a diákoknak van lehetőségük a nyári szünetben táborban részt venni?

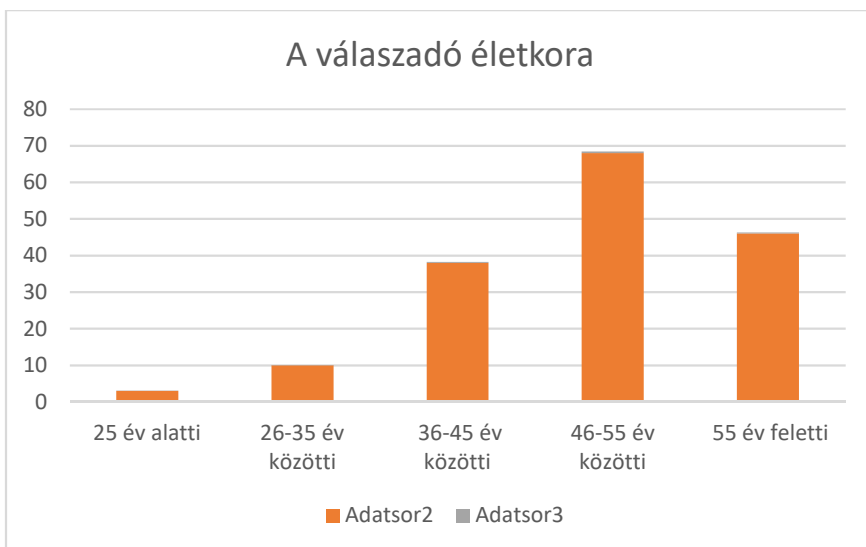
- a) szinte egyáltalán nincs
- b) alig
- c) sok lehetőség van

19. Tapasztalatai alapján milyen javaslatok lennének a nyári táborok szervezése kapcsán, hogy azok minél több gyermeknek élményt nyújthassanak?

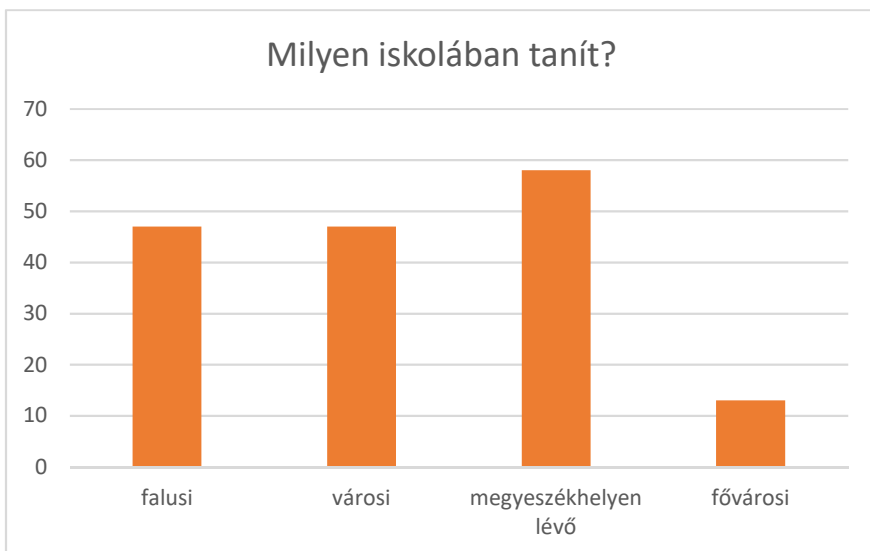
Melléklet – Diagramok

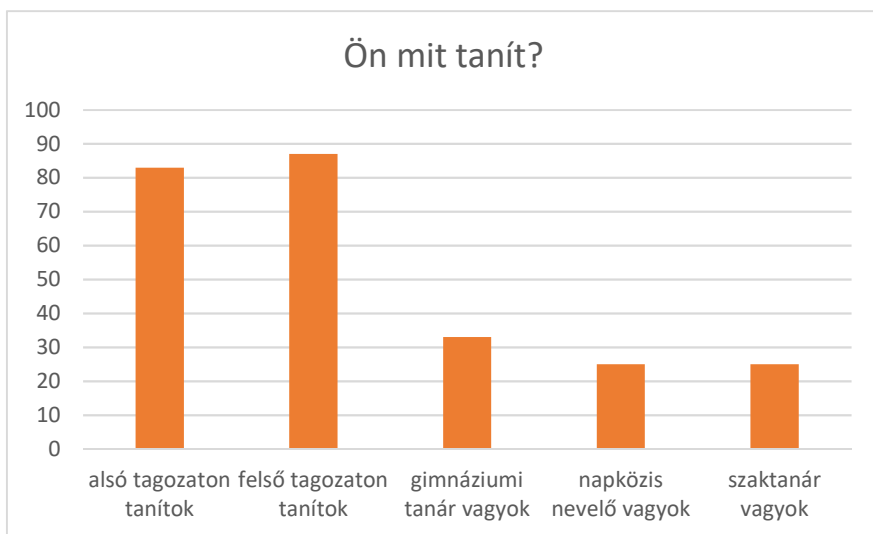
1. diagram: A válaszadó neme
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

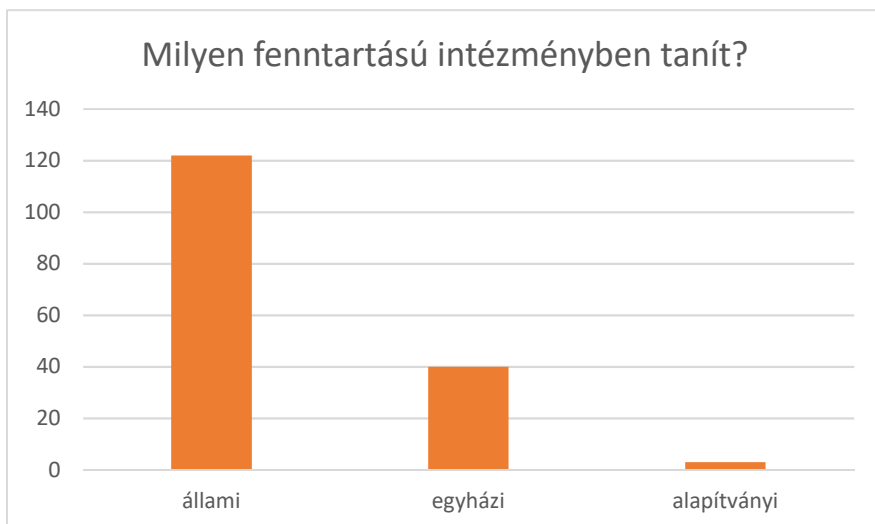
2. diagram: A válaszadó életkora
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

3. diagram: Ön milyen iskolában tanít?
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

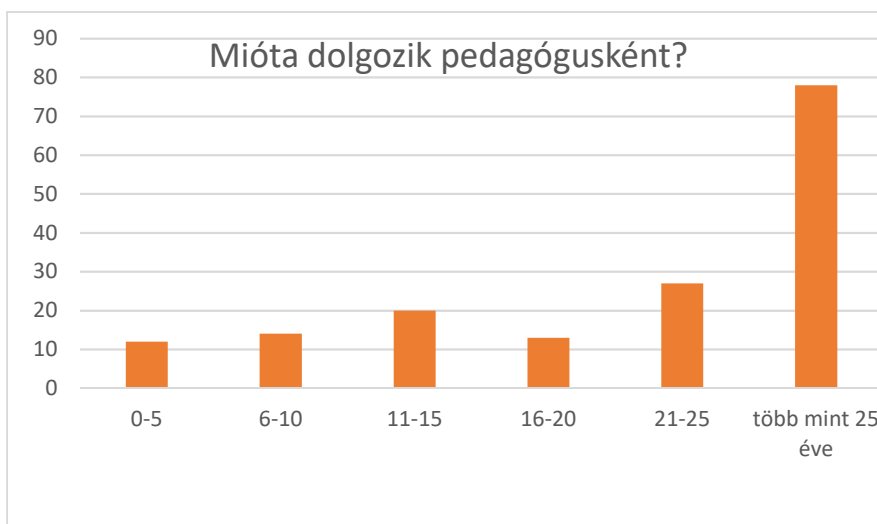

4. diagram: Ön mit tanít?
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

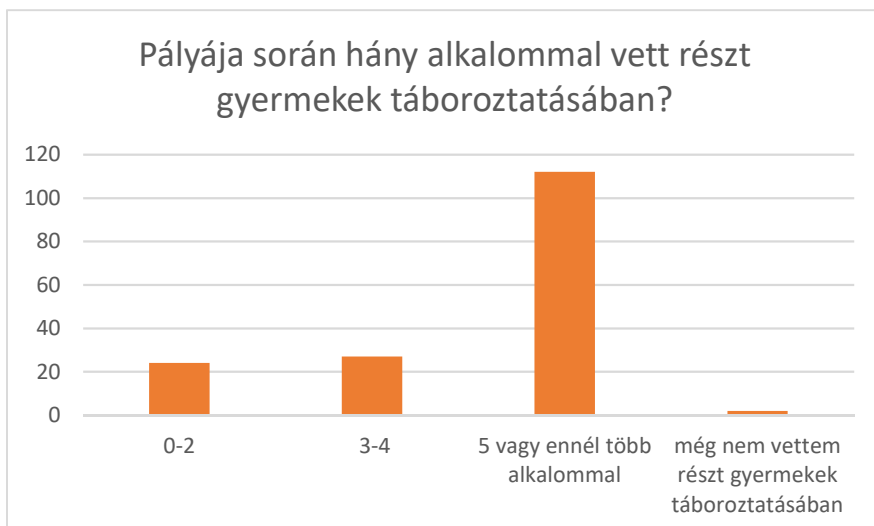
5. diagram: Milyen fenntartású intézményben tanít?

(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

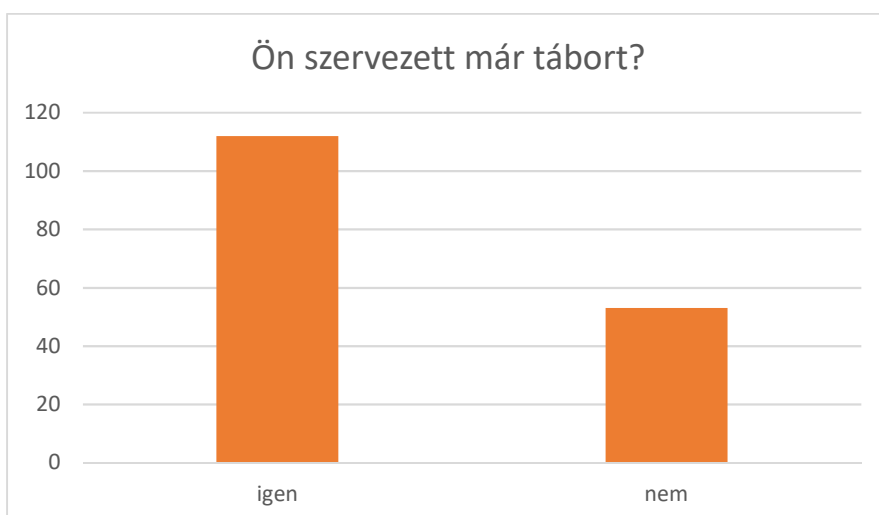

6. diagram: Mióta dolgozik pedagógusként?

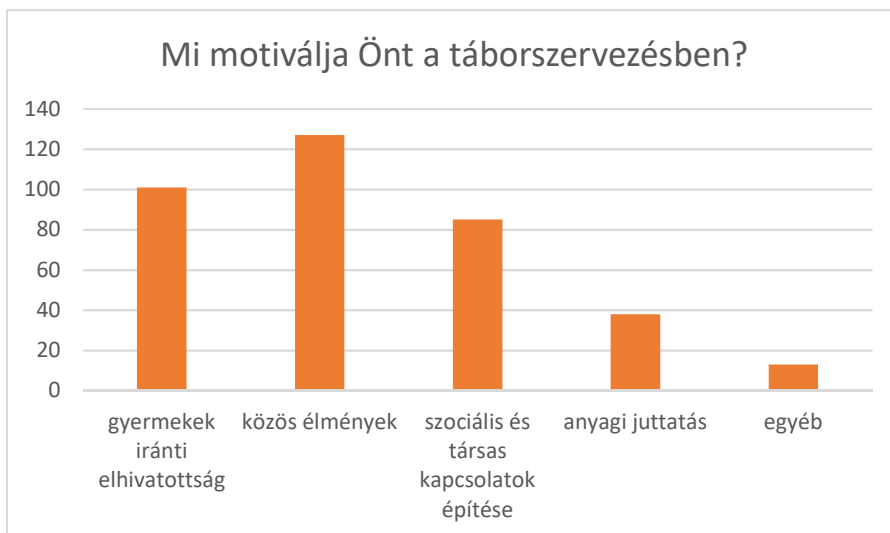
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

7. diagram: Pályája során hány alkalommal vett részt gyermekek táboroztatásában?
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

8. diagram: Ön szervezett már tábort?
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

9. diagram: Mi motiválja Önt a táborszervezésben?
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

10. diagram: Az Önök iskolája milyen gyakran szervez tábort?
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

11. diagram: Az Önök iskolájában ki szervezi a tábort?
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

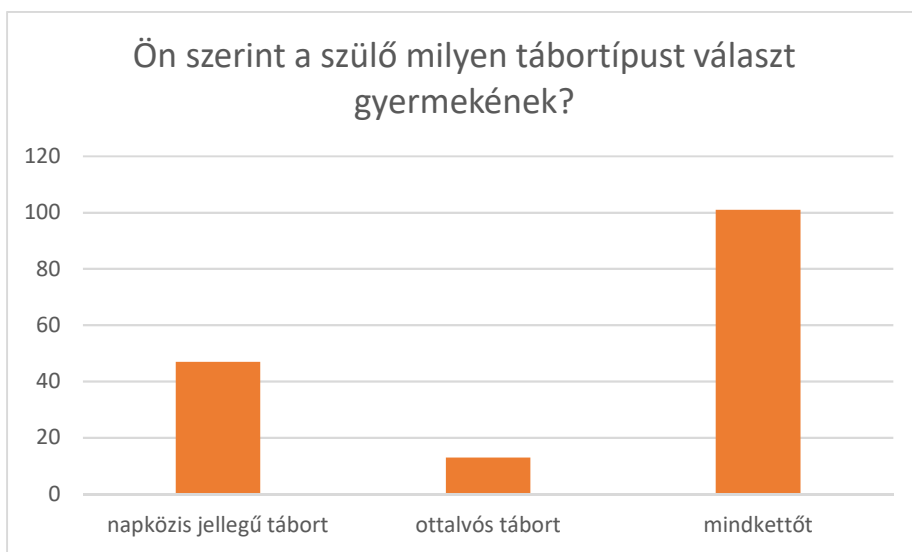

12. diagram: Ön milyen tematikájú táborban venne részt szívesen?
(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

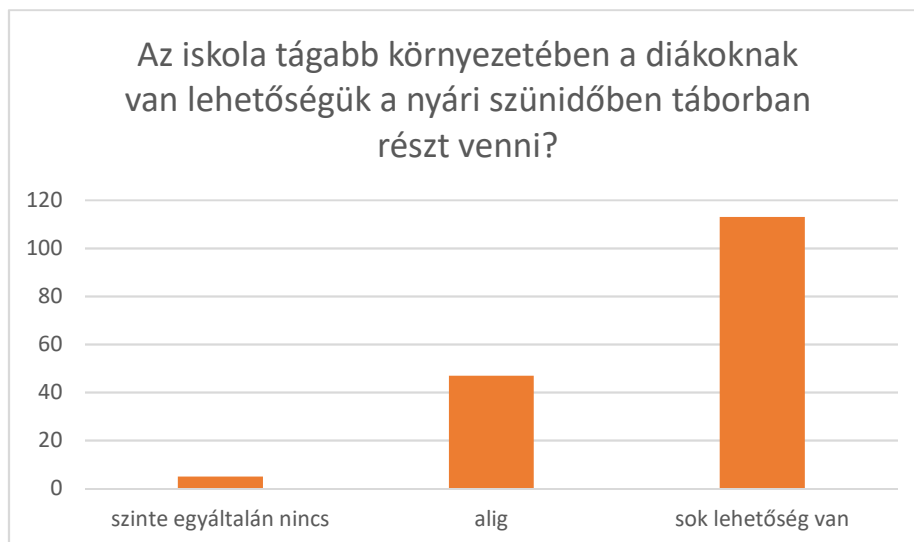
13. diagram: Mit gondol, a gyermekek milyen táborban vesznek részt szívesen?

(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

14. diagram: Ön szerint a szülő milyen tábortípust választ gyermekének?

(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

15. diagram: Az iskola tágabb környezetében a diákoknak van lehetőségük a nyári szünetben táborban részt venni?

(Forrás: saját szerkesztés kérdőív adatai alapján)

Melléklet – A nyitott végű kérdésekre adott szöveges válaszok

1. Tapasztalati alapján milyen javaslatai lennének a nyári táborok szervezése kapcsán, hogy azok minél több gyermeknek élményt nyújthassanak?

Vonzó programok, alacsony áron-pályázatokkal, szponzorok támogatásával érhető csak el. Minél változatosabb programokkal lehet színesíteni a táborokat.

Anyagi támogatás a táborok működtetéséhez.

Összehangolni az egy környéken élők lehetőségeit, így nem kell választani az egy időben lévő programok, táborok között.

Olcsó nyári napközis táborra biztán lenne igény, mert a szülők szabadsága véges. De kérdéses, hogy a kimerült pedagógusok vállalnák-e nyáron is a táboroztatást.

20-25 éve akár két vándortábort is szerveztek a kollégák, melyeken én is részt vettem. Ezen kívül voltak pár napos táborozások is. Mára erősen leszűkültek a lehetőségek, emelkedtek a költségek. Ám véleményem szerint a legnagyobb hátráltató az online kommunikáció világa.

Úgy egy pedagógus sem szívesen vezet tábort, hogy bármi történik, egy óra múlva már folyik az online felületen az aggodás, okoskodás, majd jönnek a szülői telefonok.

Az Erzsébet táborok ingyen lehetőséget biztosítanak, de mindenkinek nincs lehetősége pályázni, illetve viszonylag szűkebb létszámmal lehetséges a pályázás. Helyi táborok esetén a tanulók ismert környezetben táborozhatnának, viszont a nevelők bérezése többnyire nem megoldott. A helyi táboroztatásnak komoly anyagi vonzata van (anyagszükséglet, helyszín, étkezés, bérek), mely ingyenesen nem kivitelezhető. A környéken viszont több fizetős tábor van nyaranta, többféle kézműves, sport és egyéb területeken, árazásban is változatosak.

több lelkes pedagógus kellene

Az előre betervezett programok mellett jó ha sok szabadidejük is van a gyerekeknek, amikor szabadon játszanak/pihennek.

Nincsenek javaslataim.

-

A gyermekek érdeklődésének, életkori sajátosságának megfelelő tematika, arányos időbeosztás (kötött program, szabadidő ...)

Ne legyen túl drága

Tóparti

Elsősorban az iskolák, gyermekjóléti szolgálatok, kultúrházak és egyházak kompetenciái, hogy minél több gyerek jusson el nyári táborba, főleg a HH-sok és a HHH-sok is!

Legfontosabb kiindulópont: biztonságos és élményt adó legyen minden program!

A tábor díja megfizethető legyen, a színvonala magas és a gyermekek biztonságban legyenek. Kevesebb pénzbe kerüljön.

Színes programok, megfizethető áron

Rövidebb időintervallumokat adni, és gyakorítani az elérhető időpontokat. Megkeresni a lehetőségeket, amelyek költséghatékonyabbá teszik a programokat.

Olyan tematikájú tábort szerveznék, ahol különböző érdeklődésű gyermekek is jól érezhetik magukat.

-

sok pályázaton nyert támogatással alacsony költségű tábor, hogy a hátrányosabb helyzetű és a többgyermekes családok gyermekének is legyen lehetőségük a táborban részt venni

Legyen keret fürdésre, kirándulásra, mozira, útiköltségre.

Elsősorban anyagi lehetőségek hiánya a fő ok a táborok hiányának, ezek megszüntetése

Az információk ritkán jönnek velem szembe a táborokról, vagy bizonyára nekem kellene rákeresnem. A gyerekekkel is így lehet. Idegenként kevesen mennek a gyerekek egyedül mások közé, gondolom. Közösségeknek bizonyára könnyebb tábort szervezni. A lehetőségek szabják meg a legtöbb dolgot, így abból kell kiindulni, hogy milyen a célcsoport, milyen közös pontokat lehet találni, amelyek mindenkinek nyújthatnak örömet, élményt, kikapcsolódást. Valószínű, hogy a többség az elérhető árak szerint fog válogatni elsősorban. Sokrétű programlehetőség biztosítva a gyerekeknek.

-

Megfelelő, elhivatott szakember vezesse a tábort, a megígért programokat valósítsák meg, élménydús legyen, hogy ne unatkozzon a gyerek, közösségépítő legyen, sokféle programmal. Ez túl komplex kérdés

nagyobb anyagi források állami részről

Egyidejűleg ne legyen túl sok gyerek egy csoportban, inkább több alkalmat biztosítsanak nekik

Változatosság

Plakát, internet

Mindez pénzfüggő.

Kistérségi táborok szervezése.

Nincs tapasztalatom, nem javaslok.

A napközis táborokat jó megoldásnak tartom. Az ottalvást a magam részéről nem részesítem előnyben. A lakóhelyhez közeli kirándulóhelyek felkeresése is szolgálhat élményekkel.

Minél kevesebb összegből, minél több élményt nyújtsanak. Ilyenek az Erzsébet-táborok, de nem minden gyerek jut el oda, mert nem hátrányos helyzetű a gyerekek többsége az iskolában, ezért nem nyer a pályázat!!! Sok elvált szülő nevel 2-3 gyermeket szerény anyagi körülmények között, de nem HH/HHH-s. Nekik nincs annyi pénzük, hogy a nagyon drága táborokat kifizessék. És a gyermekeik nem jutnak el sem az Erzsébet-táborba, sem a drága táborokba. Anyagi megbecsülése a pedagógus többlet munkájáért, több forrás eszközre, kellékre, kedvezőbb utazási feltételek.

Színes programok

Időben kell meghirdetni! "Menő" legyen a tábor!

Többrétű foglalkozások, feladatok legyenek.

Legyen támogatás, ne csak az Erzsébet táborokra.

1. A szülők meggyőzése, hogy több napig is biztonságban vannak a gyerekek. (Gyakori, hogy az utazás napján mondják le a részvételt a szülők)

2. Az irdatlan mennyiségű adminisztráció egyszerűsödjön.

3. Szemléletváltás a pedagógusoknál, hogy nem halnak bele, ha táborban ők is eltöltenek pár napot a tanítványaikkal közösen (Sok kollégám gyerekként sem tapasztalta meg ezt az élményt, így nem is képes átadni.)

4. A pedagógusképzés kötelező eleme lehetne, hogy a hallgatók iskolákban szervezzenek táborokat.

5. Majd nem elfelejtettem! Ne kerüljön (sok) pénzbe a szülőknek!

Lehetne ragozni, hogy mi mozdítaná előre a táboroztatás ügyét, de én úgy gondolom, hogy lehetőség rengeteg van (az állam, a különböző szervezetek, iskola általt szervezett táborok) azonban, ha pedagógusok passzívak, akkor kevés gyerek élhet ezekkel a lehetőségekkel.

Helyi szempontokból könnyebben megközelíthető helyekre is legyenek támogatások tábor szervezésre. Balaton partjára csak önköltségen lehet könnyebben eljutni Dél-Somogyból.

Az ingyenes közlekedés bonyolult.

Alacsonyabb részvételi díj mellett talán több családnak van lehetősége a gyermeket táborba küldeni.

Élményszerző lehetőségek.

Elérhető árú legyen a tábor, a sokféleség már biztosított.

Nagyobb gelyi, állami támogatás elérhetőségének lehetősége a nehéz anyagi helyzetben lévő gyerekeknek, támogatás a pedagógusoknak.

Több pályázatos táborra lenne szükség. A szülőknek egyre nagyobb teher a tábor költsége, főleg, ha több gyerek van a családban.

Az Aktív Magyarország programiroda szervezésében elindult vandortáborok szuper lehetőségek, elsősorban megfizethetőségük miatt.

Ha az okostelefonok nem vonnák el a figyelmüket, sokkal egyszerűbb lenne a gyerekek motiválása. Sajnos nagyon sötéten látok ebben a témában.

változatos programok, kedvezményes ár

Élményalapú, ár-érték arány megfelelő legyen.

Lakóhelytől távol, új, izgalmas helyekre érdemes indulni.

Gyermekek érdeklődésének megfelelő programokkal teli tábor

Városunkban a sportegyesületek, különböző szervezetek szerveznek nyári táborokat. A szervezeteknek több támogatást kellene kapniuk a fizetendő költségek csökkentése érdekében, hogy a lehető legkevésbé terheljék meg családi költségvetést. Nagyon sok család így tudja megoldani gyermeke felügyeletét a nyári ill. egyéb tanítási szünetekben. Sokan kényszerülnek abba a helyzetbe, hogy több napközis táborba is beírassák gyermeküket.

Az Erzsébet táborral ár-érték arányban nehéz vetekedni; Elsősorban a minél olcsóbb lehetőségek, de azért színvonalában megfelelő táborokra lenne szükség.

Olcsóbb lehetőségek

Pályázati lehetőségek, támogatási források keresésével olcsóbbá/ elérhetőbbé kellene tenni a táborokat a kisebb jövedelmű családok gyermekeinek is.

A táborok kiírása ha már januárban megjelenne, akkor a szülőknek könnyebb lenne tervezniük a családi közös nyaralást.

A vandortábor és az Erzsébet tábor fedi az én javaslatomat

Állami támogatás.

Nincs sok tapasztalatom így javaslatom sincs.

Változatos legyen a program

A táborok árai nagyon megemelkedtek. Drága a szállás, drága az étkezés a minőségi programokról már nem is beszélve. Szerintem nem csak a hátrányos helyzetű gyerekek szüleit kellene támogatni pályázatos táborokkal. Egy olyan család ahol átlag fizetésből élnek és mondjuk van 3 gyerek a családban, nem igazán engedhetik meg hogy táborozzon a gyerek.

A szabadidő hasznos eltöltése, a gyerekek kreativitásának kibontakoztatásával. Sport, kézműves és vizes programokkal.

-

Támogatókat találni

Elhivatott pedagógusok képzése, akik mernek felősséget vállalni, megbecsültség, támogatás családoknak (szépkártya táborra fordíthatósága), pedagógusok honorálása...

Kevés szabály, biztonságos környezet, víz.

Színvonalas étkezés, érdeklődési kör figyelembe vétele

Állami támogatás a rászorulóknak

Az a tábor jellegétől függ, de mindenképpen sok időt hagynék a gyerekeknek a felhőtlen időtöltésre és a közös élmények megszerzésére.

Ingyenes legyen

Szervező tanároknak tisztességes bérezést kellene fizetni táborszervezésért.

Ha a tábor díja támogatott, akkor több diáknak lesz lehetősége eljutni rá. A bringa/vándor/vízitáborok ezért is népszerűek. Másrészt: a diákok igénylik a változatos programokat. Jó, ha van benne fizikai kihívás, de a kulturális és a csapatépítő programokra (játékokra, keretjátékokra) is szükség van!

Szerintem nem a tábor típusa a lényeges, hanem az, hogy a barátaival együtt mehessen. Nagyon sok múlik a szülői hozzáálláson is!

Anyagi támogatás az iskola/tanker részéről a rászoruló gyermekeknek

Mindig az életkoruknak megfelelő programok legyenek, de legyen szabadidő is bőven.

Állami támogatás fokozása, hogy a szülőknek olcsóbb legyen, a pedagógusok pedig tisztességes bért kapjanak a munkájukért. Csak összehasonlításképpen, a fűnyírásért 8000 Ft / óra jár, az Erzsébet táborokban 2000 Ft/ nap étkezési utalvány a díjazás!.

-

Minden gyermek akkor találja meg a neki való tábort ha segítséget és támogatást, bátorítást kap.

A tanulókat a tanév során meg kellene kérdezni, milyen típusú táborba mennének.

Előzetes igény felmérés alapján lehetne a táborokat szervezni.

Elfogadható ár, vonzó és folyamatos programok, elhivatott és hiteles pedagógus szervezők
Ez a kérdés nem egyértelmű.

Megfelelő anyagi forrás biztosítva legyen.

Fontos a következetesség és a rugalmasság.

A "tábori szigorúság" és nem iskolai!!!

Szerintem elég változatosak

Megfizethető legyen az igen kis keresetű szülőknek is. A gyerekeket sok minden érdekli, a számukra kedves pedagógus szinte mindegy mit szervez, szívesen mennek.

Ne a pedagógus szervezze, hanem civil szervezetek.

Legyenek jó programok, jó társaság.

Gazdag program-kínálat, játékos lehetőség a tábor ideje alatt.

Változatos, nem túl drága, 5 napos

Véleményem szerint

-egyrészt a legtöbb gyermek örömmel vesz részt táborokban. A problémát az okozza, hogy nehéz összeegyeztetni a családi nyaralásokat a táborokkal.

- másrészt vannak olyan gyermekek, akik nem akarnak kimozdulni. Sajnos a képernyő hatása, hogy a gyerekek közül sokan jobban érzik magukat a képernyő előtt, ami önmagában nagyon súlyos.

- Szerintem a kulcs abban van, hogy egészen korán, kicsi korban vinni kell már őket. Így bele nőnek abba, hogy jó egy közösség tagjának lenni, hogy egy táborban kiléphetünk a komfortzónánkból, új élményeket gyűjthetünk.

- A szülők edukálása, érzékenyítése, hogy az élménypedagógia olyan készségeket fejleszt a gyermekekben, amelyeket máshol nem tudnak megszerezni.

Sok manuális dolog és sok mozgás, magyar hagyományok megismerése, kipróbálása.

Azt gondolom, hogy napjainkban sokan nem tudják megfizetni a drága táborokat, ezért az olcsóbb, napközis táborok, Erzsébet táborok adta lehetőségekhez hasonló táborok vonzanak a legtöbb gyereket

szórakoztató, víz parti, frdőzési lehetőségekkel

minél olcsóbb legyen

NYILATKOZATOK

Hallgatói nyilatkozat

Konzulensi nyilatkozat

Hallgatói nyilatkozat

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Lőrincz-Könczöl Anett
A Hallgató Neptun kódja: HJU7WY
A dolgozat címe: A nyári táborozás lehetőségei a köznevelési intézményekben
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Neveléstudományi Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Gyermeknevelési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2024. év 04. hó 28. nap

Lőrincz-Könczöl Anett
Hallgató aláírása

Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

Lőrincz-Könczöl Anett (hallgató Neptun azonosítója: HJU7WY) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: Kaposvár, 2024. év április hó 27. nap

belső konzulens

¹ A megfelelő aláhúzendó.

² A megfelelő aláhúzendó.